

**Анотації дисциплін за вибором навчального плану спеціальності 033
Філософія (бакалаврський рівень)**

1.2.2. Дисципліни вільного вибору студента

<i>Назва дисципліни</i>	РЕЛІГІЄЗНАВСТВО
<i>Статус</i>	Дисципліни вільного вибору студента циклу загальної підготовки
<i>Рік семестр</i>	III V
<i>Мета</i> навчальної дисципліни	Метою викладання навчальної дисципліни «Релігієзнавство» є підвищити рівень світоглядно-гуманітарної культури студентів, розширити і поглибити їх знання про сутність і природу релігії, її структуру і зміст, закономірності виникнення та розвитку, особливості функціонування та еволюції, історію та особливості віровчення, культу і церковно-конфесійної організації різноманітних релігій та релігійних систем (вірувань, конфесій) світу.
<i>Завдання</i>	Після закінчення курсу студент повинен
<i>знати</i>	<ul style="list-style-type: none"> - матеріал, пов'язаний з основами академічного релігієзнавства, його категоріально-понятійним апаратом; - основні відомості про походження, історичний розвиток, віровчення та культ окремих релігій; - історію релігії та Церкви в Україні; - роль релігії в державних і релігійних процесах в глобальному та українському контексті.
<i>вміти</i>	<ul style="list-style-type: none"> - використовувати вивчений матеріал у практичному застосуванні у поєднанні із вимогами загальнолюдських цінностей та культури; - володіти релігієзнавчою термінологією, якою послуговуються в побутовому, художньому та публіцистичному стилях української мови; - орієнтуватися в релігійному житті України; - розпізнавати небезпечні секти та культу, що руйнують психічне.
<i>Зміст дисципліни</i>	<p align="center">Структуру змісту «Релігієзнавства» складають три змістові модулі (ЗМ):</p> <p align="center">ЗМ 1. Поняття «релігія» та генезис ранніх форм релігій.</p>

ЗМ 2. Історія світових релігій.

ЗМ 3. Поширення і стан релігій в Україні ХХ – початку ХХІ ст.

ЗМ 1. Поняття «релігія» та генезис ранніх форм релігій.

Тема 1.1. Релігієзнавство як наука і навчальна дисципліна. Походження і форми релігій. Ранні, етнічні та національні релігії. Релігієзнавство як наука. Предмет, об'єкт, структура і метод релігієзнавства. Основні розділи релігієзнавства. Релігія і вільнодумство в історії суспільства. Релігія в системі суспільної свідомості. Релігія і право як форми суспільної свідомості. Зв'язок релігійних та правових нормативів. Сутність і поняття релігії. Структурні елементи релігії та їх взаємодія. Основні соціальні функції релігії та церкви. Феномен релігії. Наукові підходи в питанні походження та сутності релігії. Типологія релігій. Етнічні і національні релігії. Світові релігії. Нетрадиційні релігії. Теорії походження релігії (міфологічна, антропологічна, монотеїстична, соціологічна та ер.). Джерела знань про витоки релігії. Єдність і багатоманітність джерел релігії. Умови формування первісності релігії. Гносеологічні, соціальні, історичні, психологічні, аксіологічні чинники процесу становлення релігії. Виникнення культових дій.

Ранні форми вірувань та їх еволюція. Вихідне багатобожжя. Первісні вірування. Виникнення та загальна характеристика первісних форм релігії. Міф та міфологія як світоглядне підґрунтя релігії. Ранньоісторичні форми релігії та родоплемінні культури: фетишизм, магія, анімізм, тотемізм, землеробський культ, шаманізм, язичництво. Первісна релігія і світові релігії. Характерні ознаки етнічних і національних релігій. Релігійні уявлення Давнього Єгипту. Зороастризм (маздеїзм, вогнепоклонництво). Релігійні уявлення античної Греції і Риму. Індуїзм, джайнізм, сикхізм – національні релігії індійців. Китайські національні релігії – даосизм, конфуціанство. Синтоїзм – національна релігія японців. Юдаїзм як релігія єврейського народу: священні книги, догматика, течії.

ЗМ 2. Історія світових релігій.

Тема 2.1. Буддизм: історія та сучасність. Соціально-історичні передумови виникнення і розвитку буддизму. Філософська основа буддизму. Морально-етичні принципи. Будда і його вчення про чотири благородні істини. Основні напрями буддизму: хінаяна і

махаяна. Ранньобуддійські общини (сангхи). Поширення раннього буддизму. Світоглядні основи буддизму: сангха, карма, сансара, нірвана. Заповіді буддизму – 36 правил. Вірування і культ буддизму. Буддійський пантеон. Роль чернецтва у поширенні основних напрямів релігійної філософії буддизму: хінаяни, махаяни та їх уявлення про колесо сансари. Буддизм у Китаї та Японії. Ламаїзм. Дзен-буддизм: виникнення та поширення. Культурно-історичне значення буддизму та його поширення в світі сьогодні.

Тема 2.2. Загальна характеристика християнства.

Православ'я. Історичні передумови виникнення християнства. Епоха формування християнства. Соціально-історичні причини виникнення християнства, його ідейні джерела. Еволюція християнства. Християнські догматика і культ. Морально-етична доктрина християнства. Біблія: історія формування та структура. Святі книги християн – Біблія: Старий і Новий Заповіт. Поняття про переказ і традицію. Загальна характеристика віровчення християнства. Джерела християнського віровчення. Євангельські та історичні свідчення про Ісуса Христа. Ісус Христос – засновник християнської Церкви. Формування церковної організації. Вчення ранніх християн. Секти і ересі. Християнська громада і держава. Перетворення християнства на державну, панівну релігію Римської імперії. Твори Отців і Вчителів Церкви та їх роль у поширенні й еволюції християнства. Формування догматики і культу християнства на перших Вселенських соборах. (Апостольський і Нікейсько-Константинопольський символи віри). Ранній розкол християнства (утворення самостійних орієнтальних Церков: Вірменської, Ефіопської, Коптської, Сирійської, Малабарської) на III і IV Вселенських соборах. Великий розкол у християнстві 1054р.: поділ на Західну і Східні Церкви.

Світове православ'я. Православне віровчення і його культові особливості. Великий церковний розкол християнства та його історичні наслідки. Історія виникнення православ'я: причини і наслідки. Запровадження християнства у Київській Русі. Структура православної церкви. Виникнення старообрядництва, його основні згоди і напрями. Модернізм у сучасному православ'ї. Сучасний стан українського православ'я. Регіони поширення. Вплив православ'я на розвиток загальнолюдської та національних культур різних народів.

Тема 2.3. Католицизм. Протестантизм. Римо-Католицька Церква: віровчення, культ і організація.

Ватикан, інститут папства. Католицьке віровчення. Основні засади християнської моральної доктрини. Культова практика Католицької Церкви. Католицьке церковне право. Соціальна доктрина Католицької Церкви. II Ватиканський Собор, оновлення католицизму. Екуменічний рух у католицизмі – взаємне зняття анафем католицькими і православним першоієрархами в 1962 р. Католицько-православний діалог. Історія Східних Католицьких Церков. Східна політика Ватикану. Католицизм в Україні: історія і сучасність. Українська Греко-Католицька Церква: генеза та ідентичність.

Передумови виникнення протестантизму Реформація: соціально-історичний контекст. Соціально-економічні, політичні, релігійні передумови поширення Реформаційного руху. Особливості віровчення і культу протестантизму. Догматика, обряди та діяльність лютеранства, кальвінізму, англіканства, анабаптизму. Основні напрями протестантизму. Ранній протестантизм. Формування лютеранства, кальвінізму, цвінгліканства як протестантських християнських течій. Виникнення (1611р.) баптизму як відгалуження англіканства. Сучасний баптизм. Віровчення і культова практика баптизму. Історична еволюція баптизму. Пуритани – послідовники ідей кальвінізму в Англії. Пізній протестантизм. Пресвітеріанська церква. Виникнення нових гілок анабаптизму. Реформатські церкви та їх ідеологія. Неопротестантизм. Методизм. П'ятидесятництво. Протестантизм в Україні.

Тема 2.4. Іслам. Соціально-історичні причини та ідейні джерела виникнення і поширення ісламу. Коран – священна книга мусульман. Життя Магомета і поширення його вчення. Коран і Сунна як джерела віровчення ісламу. Догматика і культ ісламу. Мусульманське право – Шаріат як вчення про теократичну державу, його структура та джерела. Мусульманські свята, звичаї та обряди. Основні напрями і релігійно-політичні течії ісламу. Сучасна ситуація в ісламі. Вплив мусульманської ідеології в арабському світі. Зростання впливу ісламу в постколоніальний період. Наслідки сучасної політизації ісламу та ісламізація політики в світі. Фундаменталізм.

ЗМ 3. Поширення і стан релігій в світі і в Україні у XIX – на початку XXI ст.

Тема 3.1. Неорелігії. Історія релігій в світі та в Україні. Особливості функціонування релігій в світі і в Україні. Причини виникнення нових релігійних рухів. Проблема класифікації нових релігійних рухів. Палітра

	<p>нетрадиційної релігійності в світі і у сучасній Україні. Особливості і передумови поширення нетрадиційних релігій. Неохристиянство, релігії орієнталістського напрямку, синтетичні та езотеричні об'єднання. Неоязичництво. Саєнтологічні рухи. Віровчення та культова практика нових релігійних рухів. Новоапостольська церква (1832) та її діяльність і догматична основа. Адвентисти сьомого дня. Мормони – Церква Ісуса Христа останніх днів (мормони). Свідки Єгови. Методизм. Вплив процесу відродженням релігії та церкви в суспільному і громадському житті України на поширення неорелігій. Віронавчальні особливості нетрадиційних релігій та суспільно-обрядові передумови їх поширення в Україні. Засади і особливості культової діяльності неорелігій в Україні. Прогноз розвитку неорелігійного процесу в світі.</p> <p>Географія світового поширення православ'я, католицизму, греко-католицизму, протестантизму і новітніх релігій. Історично-географічні аспекти поширення релігій в Україні. Географічна карта релігій в Україні. Суспільно-політичні передумови сучасної релігійної ситуації в світі і в Україні. Українське язичництво. Прийняття й поширення християнства в Україні: особливості, віхи історії. Стан і тенденції зміни релігійної мережі в роки незалежності України. Відродження українського православ'я і внутрішньо православні колізії. Католицизм на українських землях. Український протестантизм. Мусульмани в незалежній Україні. Тенденції розвитку нових релігійних течій і рухів. Проблеми релігійного життя в Україні: міжконфесійні відносини. Конфесії України в контексті міжнародних релігійних реалій. Екуменічні процеси у світі та Україні.</p>
Тривалість	90 год. (12 год. лекцій, 18 год. семінарів, 60 год. самот. роботи).
Форма контролю	залік
Назва дисципліни	ФІЛОСОФІЯ МИСТЕЦТВА
Статус	Дисципліни вільного вибору студента циклу загальної підготовки
Рік семестр	IV VII
Мета навчальної дисципліни	ознайомлення студентів з історією мистецтва та його видами. Мистецька культура та її взаємини з світоглядними орієнтаціями. Витоки мистецтва та його

	<p>основні світоглядні орієнтації. Образ і символ у мистецтві. Культурне мистецтво минулого і сьогодення. Наслідки секуляризації мистецтва. Взаємини релігії та мистецтва в українській культурі. У курсі аналізується історичний розвиток світового та українського мистецтва.</p>
Завдання	<ul style="list-style-type: none"> – з’ясувати сутність мистецтва, його витoki, функції та структуру, вплив на формування філософських вчень та систем; – розглянути історіософію мистецтва як невід’ємну, органічну складову світової філософії та з’ясувати її особливості; – простежити процес розвитку філософської думки щодо мистецтва в різних філософських течіях і школах; – засвоїти зміст найважливіших класичних та авангардних зразків світового мистецтва та їх осмислення у філософії. <p>Після закінчення курсу студент повинен</p>
знати	<ul style="list-style-type: none"> - загальні відомості теорії й історії мистецтва; - особливості культурних епох, їх духовні цінності та пріоритети; - досягнення в різних галузях мистецтва; - художні стилі та шедеври світового та українського мистецтва; - провідних діячів науки і культури, які визначають характер та особливості мистецтва тієї чи іншої епохи.
вміти	<ul style="list-style-type: none"> - аналізувати явища духовного життя, усвідомлювати природу різних жанрів художньої творчості і видів мистецтва, орієнтуватися у багатому світі культури - розрізняти світобачення і світорозуміння кожної культурно-історичної епохи; - збагачувати власну духовну культуру шляхом самоосвіти, творчо працювати над прирошенням і вдосконаленням культурно-освітніх знань. - отримані знання у власній науковій діяльності та повсякденному житті.
Зміст дисципліни	<p>Тема 1. Історія мистецтва як теоретична дисципліна. Мистецтво первісного світу. Мистецтво Близького Сходу (Єгипет, Месопотамія, Елам). Поняття «мистецтво» та різні підходи до його трактування. Структура мистецтва як частини культури. Мистецтво епохи палеоліту. Мистецтво епохи мезоліту та неоліту. Мистецтво Трипілья-Кукутені. Мистецтво епохи</p>

ранньої бронзи. Мистецтво епохи заліза.

Тема 2. Егейське мистецтво. Грецьке мистецтво.
Мінойське мистецтво. Мікенське мистецтво. Грецьке
архаїчне і класичне мистецтво. Еліністичне мистецтво.

Тема 3. Етруське мистецтво. Римське мистецтво.
Етруське мистецтво. Римське мистецтво.

Тема 4. Ранньохристиянське мистецтво.
Візантійське мистецтво. Ранньохристиянське мистецтво.
Візантійське мистецтво.

Тема 5. Романське мистецтво. Готичне
мистецтво. Дороманське мистецтво. Романське
мистецтво. Готичне мистецтво.

Тема 6. Мистецтво Кватроченто. Мистецтво
італійського Відродження. Джотто ді Бондоне. Філіппо
Брунеллескі. Донателло Мазаччо. Андреа Вероккйо.
Сандро Боттічелі.

Тема 7. Мистецтво високого Відродження.
Північне Відродження. Леонардо да Вінчі. Рафаель.
Мікеланджело Буонаротті. Джорджоне. Тіціан. Ян ван
Ейк. Пітер Брейгель. Альбрехт Дюрер.

Тема 8. Мистецтво Західної Європи в XVII ст.
Мистецтво барокко (Караваджо, брати Караччі, Лоренцо
Берніні. Мистецтво Фландрії (Рубенс, Снейдерс, ван
Дейк, Йордане). Мистецтво Іспанії (Ель Греко, Хусепе
Рібера, Сурбаран, Дієго Веласкес). Мистецтво Голландії
(Рембрандт). Мистецтво Франції (Нікола Пуссен).

Тема 9. Мистецтво Нового часу. Неокласицизм.
Галантна культура Мистецтво Франції (Ватто, Буше,
Фальконе). Мистецтво Англії (Хогарт, Гейнсборо).
Мистецтво Італії (Канале, Канові, Гварді). Мистецтво
неокласицизму (Жан-Луї Давід, Енгр, Делакруа, Курбе).

Тема 10. Імпресіонізм. Постімпресіонізм. Гойя.
Імпресіонізм як культурне явище. Едуард Мане. Едгар
Дега. Клод Моне. Огюст Ренуар. Постімпресіонізм (Жорж
Сьора, Поль Сезанн, Поль Гоген, Вінсент Ван-Гог).
Огюст Роден. Франсіско Гойя.

Тема 11. Мистецтво модернізму. Модернізм.
Футуризм. Кубізм. Дадаїзм. Сюрреалізм.

Тема 12. Сучасне мистецтво. Політика і мистецтво
(соціалістичний реалізм, арійське мистецтво).
Постмодернізм. Гламурне мистецтво і масова культура.

Тема 13. Мистецтво ісламу. Мистецькі традиції
доісламської Аравії. Класичне ісламське мистецтво.
Мистецтво ісламського Відродження. Мистецтво
сучасного Ірану.

Тема 14. Мистецтво Індії та Далекого Сходу.

	<p>Мистецтво Індії епохи Вед. Мистецтво буддизму. Китайське мистецтво. Японське і Корейське мистецтво.</p> <p>Тема 15. Мистецтво Київської Русі. Джерела вивчення мистецтва Київської Русі. Архітектура Київської Русі. Образотворче мистецтво. Декоративно-прикладне мистецтво. Музика. Мистецтво Галицької Русі.</p> <p>Тема 16. Мистецтво України доби барокко. Передумови і труднощі культурного піднесення XVI-XVIII ст. Феномен козацьких соборів. Бароковий портрет. Феномен портрету Козака Мамає. Українська музика (Максим Березовський, Артемій Ведель). Вертеп.</p> <p>Тема 17. Українське мистецтво XIX ст. Сучасне українське мистецтво. Мистецтво Прикарпаття. Український театр корифеїв. Українська музика (Микола Лисенко). Образотворче мистецтво (В. Тропінін, Т. Шевченко, А. Куїнджі, М. Пимоненко, С. Васильківський). Українське мистецтво XX ст. (театр, образотворче мистецтво). Регіональна особливість мистецтва Івано-Франківщини.</p> <p>Тема 18. Історія мистецтва і філософські дисципліни. Методологічні основи аналізу мистецтва. Мистецтво і естетика. Філософія мистецтва як методологія.</p>
Тривалість	90 год. (12 год. лекцій, 18 год. семінарів, 60 год. самот. роботи)
Форма контролю	залік

Назва дисципліни	ФІЛОСОФІЯ ПСИХОЛОГІЇ
Статус	Дисципліни вільного вибору студента циклу загальної підготовки
Рік семестр	III V
Мета навчальної дисципліни	Ознайомити студентів з основними аспектами філософії психології.
Завдання	Після закінчення курсу студент повинен
знати	- основні проблеми філософії психології; - основних представників філософії психології; - основні поняття філософії психології.
вміти	- орієнтуватись в основних проблемах філософії психології; - аналізувати твори представників філософії психології; - оперувати основними поняттями філософії психології.

Зміст дисципліни	<p>Тема 1. Предмет, завдання і роль філософії психології в Суспільстві.</p> <p>Тема 2. Природа, людина і суспільство.</p> <p>Тема 3. Співіснування і взаємодоповнення різних Способів пізнання світу. Проблеми наукового пізнання.</p> <p>Тема 4. Філософія як теорія та методологія психологічної науки.</p> <p>Тема 5. Світоглядні ідеї та стратегічні установки в духовних і матеріальних технологіях відтворення людського життя.</p> <p>Вірування як психологічний чинник людської поведінки</p> <p>Тема 6. Методологічний характер категорії спілкування як способу пізнання і розвитку. Реальний образ людини як функціональний інструмент соціальної взаємодії.</p> <p>Тема 7. Культура та її виміри. Кроскультурне освоєння світу як соціально-психологічний феномен.</p> <p>Тема 8. Мова, творчість і довголіття як соціокультурний феномен.</p>
Тривалість	90 год. (12 год. лекційних, 18 год. семінарських, 60 год. самот. роботи)
Форма контролю	залік
Назва дисципліни	ЦІННОСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ЦИВІЛІЗАЦІЇ
Статус	Дисципліни вільного вибору студента циклу загальної підготовки
Рік семестр	III VI
Мета навчальної дисципліни	допомогти студентам зорієнтуватись у базових цінностях, на яких ґрунтується європейська цивілізація.
Завдання	Після закінчення курсу студент повинен
знати	<ul style="list-style-type: none"> – історію становлення європейської цивілізації та її основних цінностей; – природу цінностей та перелік основних цінностей ЄС, що зафіксований у Лісабонській угоді та Хартії основних прав ЄС; – результати останніх соціологічних досліджень щодо ціннісних пріоритетів членів ЄС.
вміти	<ul style="list-style-type: none"> – визначати походження тієї чи іншої європейської цінності; – самостійно аналізувати ціннісну ситуацію у ЄС, користуючись даними соціологічних досліджень; – вести конструктивний діалог з приводу ключових проблем ціннісної орієнтації Європи; – орієнтуватись у філософських засадах основних

	<p>європейських цінностей; – використовувати здобуті знання для реалізації стратегічної мети України – вступу в ЄС.</p>
<p>Зміст дисципліни</p>	<p>Структуру змісту «Цінностей європейської цивілізації» складають сім змістових модулів (ЗМ):</p> <p>ЗМ 1. Головні етапи історії європейської цивілізації ЗМ 2. Поняття «цінності». Базові європейські цінності ЗМ 3. Людина та її гідність як базові європейські цінності ЗМ 4. Свобода в системі європейських цінностей ЗМ 5. Значення справедливості у розвитку європейської цивілізації ЗМ 6. Толерантність та її місце у системі європейських цінностей ЗМ 7. Україна та європейські цінності</p> <p>ЗМ 1. Головні етапи історії європейської цивілізації Поняття цивілізації. Основні характеристики європейської цивілізації. Історія Стародавньої Греції як важливий етап розвитку європейської цивілізації. Значення давньогрецької науки, філософії, мистецтва, політичного життя для історії Європи. Характерні риси республіканського устрою Стародавнього Риму. Велике переселення народів у IV-VII ст. та Падіння Західної Римської імперії. Наслідки культурного впливу римської цивілізації в історії Європи. Поява християнства та його значення для майбутнього Європи. Зародження капіталістичних відносин та початок наукової революції, Високе Відродження та Реформація, виникнення перших національних держав та Великі географічні відкриття, як важливі етапи розвитку європейської цивілізації. Новий час: поява буржуазних республік і основ цивільного, громадянського суспільства. «Весна народів» 1848-1849 рр. в Європі, як зміна суспільних порядків революційним шляхом. Значення Просвітництва, як одного з провідних етапів розвитку суспільства Нового часу. Робітничий та соціалістичний рух у країнах Європи.. Значення Першої світової війни 1914-1918 рр. для складання нової геополітичної ситуації в Європі та світі. Виникнення тоталітаризму в Європі, як виклик часу. Наслідки Другої світової війни 1939-1945 рр. для європейської цивілізації. Створення ООН 26 червня 1945 р. та розвиток системи безпеки і співпраці між державами з різними соціальними системами, як крок до нової Європи. Революції 1989 р. в Угорщині, Чехословаччині, Румунії, Болгарії та крах всіх комуністичних урядів у Східній Європі. Створення Європейського економічного співтовариства у 1957 р. та його</p>

еволуція до загальноєвропейської інтеграції і утворення у 1993 р. Європейського Союзу, основні принципи його існування. Характерні риси постіндустріального та інформаційного суспільства у Європі.

ЗМ 2. Поняття «цінності». Базові європейські цінності

Поняття «цінності». Аксіологія як наука про цінності. Проблема природи цінностей. Ціннісний релятивізм та об'єктивізм. Система ціннісних орієнтацій. Види цінностей: внутрішні та інструментальні, матеріальні та духовні, позитивні та негативні тощо. Значення цінностей в розвитку людини та суспільства.

Проблема європейської ідентичності та її значення для політико-соціальних процесів у ЄС. Дебати про християнське коріння Європи. Перспектива членства Туреччини у ЄС, глобалізація та еміграція як важливі каталізатори дискусії про європейську ідентичність. Основні позиції у дискусії про європейську ідентичність: комунітаристи, ліберали та республіканці, конструктивісти. Позиція європейських лідерів щодо проблеми європейської ідентичності. Базові європейські цінності: людина, її гідність і права, свобода, демократія, рівність, солідарність, справедливість, толерантність, верховенство права. Хартії основних прав ЄС та Лісабонська угода про основні європейські цінності.

Європейські цінності у світлі соціологічних досліджень (EVS, WVS, Європейське соціальне дослідження, Євробарометр).

ЗМ 3. Людина та її гідність як базові європейські цінності

Становлення ідеї особистості в історії Європи. Лісабонська угода та Хартія основних прав ЄС про людину та її гідність. Гуманізм. Гідність як таке особливе відношення людини до себе та відношення до неї оточуючих, в якому визнається цінність особистості. Утвердження в ідеї гідності рівності усіх людей в моральному плані. Презумпція гідності. Усвідомлення людиною власної гідності як важлива форма самосвідомості та самоконтролю. Законодавчі гарантії захисту людської гідності в ЄС. Загальна декларація прав людини. Історія становлення ідеї прав людини.

Індивідуалізація як одна з головних тенденцій ціннісних змін у Європі останніх десятиліть. Ознаки індивідуалізації: зростаюче посилення уваги до персональної автономії та свободи, деуніфікація колективних стандартів, фрагментація приватних цілей і пріоритетів. Причини індивідуалізації. Ліберальний егоїзм як «побічний» продукт процесу індивідуалізації. Втрата соціальних зв'язків, як

наслідок «культури нестримного індивідуалізму» (Фукуяма) і її наслідки: зростання злочинності, розбиті родини, батьки, які нездатні виконувати свої обов'язки, сусіди, байдужі одне одному, громадяни, які не хочуть брати участі в громадському житті.

Людська гідність і проблема тортур, евтаназії, абортів.

ЗМ 4: Свобода в системі європейських цінностей

Поняття свободи: філософський аналіз. Дискусія про свободу волі. Детермінізм та його різновиди. Метафізичний лібертаріанізм. Відповідальність як невід'ємна сторона свобода. Внутрішня та зовнішня відповідальність. Міра відповідальності. Феномен втечі від свободи (Е.Фром).

Лібералізм як філософський напрям та політична течія. Історія лібералізму. Розмаїтість варіантів лібералізму. Основні риси ліберальної думки: індивідуалізм, егалітаризм, меліоризм, універсалізм (Джон Грей). Основні ознаки лібералізму як політичного руху: демократія, конституціоналізм, права людини, вільні та відкриті вибори, приватна власність, вільний ринок, відокремлення Церкви від держави. Значення добробуту громадян та вільного ринку для розвитку ліберального суспільства. Альянс лібералів та демократів за Європу, як провідна група Європарламенту, що репрезентує інтереси європейських лібералів. Критика лібералізму. Ісає Берлін як один із головних представників сучасної ліберальної політичної філософії. Ідеї І. Берліна про позитивну та негативну свободу.

Значення свободи для становлення і розвитку громадянського суспільства. Громадянське суспільство як сфера добровільних колективних дій навколо спільних інтересів, цілей і цінностей. Головні інституційні форми громадянського суспільства: недержавні громадські організації, професійні асоціації, профспілки, групи взаємодопомоги і т.п. Хартія основних прав ЄС про право на свободу об'єднань громадян на різних рівнях, зокрема у політичних, професійних та громадянських справах. Значення розвитку громадянського суспільства для історії європейських країн. Роль громадянського суспільства в збереженні політичних та громадянських свобод.

ЗМ 5. Значення справедливості у розвитку європейської цивілізації

Ідея справедливості: філософський аналіз. Дискусії навколо справедливого соціально-економічного розподілу в європейській науковій літературі. Основні підходи до справедливого соціально-економічного розподілу: егалітаризм, меритократизм, лібертаріанізм. Основні види справедливості: відплатна, розподільча, обмінна. Зрівняльна

та відплатна справедливість. Значення розподільчої справедливості для сучасних європейських країн. Справедливість як рівність (життєвих шансів).

Теорія справедливості Джона Ролза як продовження теорії суспільного договору. Процедурність теорії Ролза. Завіса незнання. Перший принцип справедливості: «Кожен має рівне право на свободу, фундаментальним чином сумісну з такою ж свободою інших людей». Другий принцип: «Економічна і соціальна нерівність, справедливі тільки тоді, коли несуть загальну користь і компенсують втрати найменш захищених членів суспільства». Теорія Джона Ролза та соціальна політика європейських держав.

Історія становлення ідеї соціальної держави та її втілення в соціально-економічній практиці європейських країн. Держава загального добробуту як справедливий розподіл та забезпечення добробуту кожного члена суспільства. Основні характеристики соціальної держави: високі витрати на заробітну плату, збалансована система доходів населення, розвинута система соціального захисту, суттєва доля витрат на медицину та освіту. Критика соціальної політики ЄС.

Проблема міжнародної справедливості у діяльності ЄС: розрив між багатими та бідними країнами, допомога слабо розвиненим країнам, експорт робочої сили в країни «третього світу», вимоги до третіх країн щодо проведення демократичних, ліберальних реформ. Проблема суб'єкта-гаранта міжнародної справедливості.

ЗМ 6: Толерантність та її місце у системі європейських цінностей

Толерантність як принцип, що передбачає вміння терпимо, спокійно без ворожості сприймати чужий спосіб життя, поведінку, звичаї, почуття, думки, ідеї, вірування. Хартія основних прав ЄС та Лісабонська угода про толерантність. Глобалізація, міжкультурний діалог та проблема толерантності. Мультикультуралізм як ідеологія, що обґрунтовує політику, яка спрямована на розвиток і збереження у певній країні, або ж у світі в цілому культурних відмінностей. Реалізація ідеї мультикультуралізму в європейських країнах. Біла книга з міжкультурного діалогу (Рада Європи, 2008).

Толерантність до різних приватних інтересів. Конфлікт у громадянському суспільстві, його значення для демократичного розвитку країни. Основні площини конфлікту у громадянському суспільстві: між владою і громадянами (вертикальний зріз) та між самими громадянами чи їх об'єднаннями (горизонтальний вимір). Толерантність як

	<p>прагматична відповідь на факт різноманіття (Ролз). Становлення ідеї толерантності в історії Європи. Європейська Рада з толерантності і примирення.</p> <p>Нетерпимість (ксенофобія) та її причини. Соціологічні дані про рівень толерантності та нетерпимості в сучасній Європі. Проблема меж толерантності.</p> <p>Криза політики мультикультуралізму в сучасній Європі та її причини. Основні засади політики інтеграціалізму: збереження культурної різноманітності в тій мірі, в якій вона не суперечить правам людини та посилення інтеграційних процесів у сфері культури.</p> <p>ЗМ 7. Україна та європейські цінності</p> <p>Україна та Європа: сторінки історії. Виправданість європейського вектору розвитку України. Чому Україні потрібні ліберальні цінності? Стан дотримання прав людини в Україні. Становлення громадянського суспільства в Україні: проблеми та перспективи. Рівень демократії в Україні. Нетерпимість в українському суспільстві.</p>
Тривалість	90 год. (12 год. лекцій, 18 год. семінарів, 60 год. самот. роботи)
Форма контролю	залік
Назва дисципліни	СУЧАСНА ПОЛІТИЧНА ІСТОРІЯ
Статус	Дисципліни вільного вибору студента циклу загальної підготовки
Рік семестр	III VI
Мета навчальної дисципліни	формування у студентів знань про найважливіші періоди і події в політичній історії сучасного світу
Завдання знати	Після закінчення курсу студент повинен <ul style="list-style-type: none"> – основний понятійно-категоріальний апарат з політичної історії сучасного світу; – наукову періодизацію і характеристику основних етапів політичної історії сучасного світу – основні тенденції розвитку політичної історії світу у конкретний історичний період; – особливості прояву світових тенденцій розвитку політичної історії на внутрішньодержавному рівні конкретних країн; – місце і роль в політичній історії країн світу політичних партій, рухів та їх лідерів; – вплив загальносвітових і європейських тенденцій розвитку політичної складової суспільного життя на

	розвиток національної політичної системи України;
вміти	<ul style="list-style-type: none"> – володіти основними поняттями та категоріями, які характеризують політичний розвиток країн світу; – осмислювати практичну діяльність політичних партій, рухів та їх лідерів в конкретних країнах світу у різні історичні періоди розвитку; – виділяти основні тенденції еволюції політичного устрою країн світу у конкретний історичний період розвитку; – аналізувати основні тенденції розвитку філософсько-політичної доктрини у сучасному світі; – використовувати довідкову інформацію і комунікативні засоби обробки спеціальної інформації задля оцінки політичної ситуації в окремих країнах і регіонах світу.
Зміст дисципліни	<p>Структуру змісту навчальної дисципліни «Сучасна політична історія» складають наступні теми:</p> <p>Тема 1. Політична історія сучасного світу як навчальна дисципліна.</p> <p>Тема 2. Основні тенденції політичного розвитку країн світу під час Першої світової війни (1914-1918 рр.).</p> <p>Тема 3. Міжвоєнний період світової історії: суспільно-політичні трансформації (1918-1939 рр.).</p> <p>Тема 4. Основні тенденції політичного розвитку країн світу під час Другої світової війни (1939-1945 рр.).</p> <p>Тема 5. Геополітичні зміни у післявоєнному світі. Політика «Холодної війни».</p> <p>Тема 6. Основні тенденції політичного розвитку держав світу наприкінці ХХ – на початку ХХІ століття.</p>
Тривалість	90 год. (12 год. лекцій, 18 год. семінарів, 60 год. самост. роботи)
Форма контролю	залік

Назва дисципліни	ПРАВОЗНАВСТВО
Статус	Дисципліни вільного вибору студента циклу загальної підготовки
Рік семестр	III VI
Мета навчальної дисципліни	розкриття причин виникнення, сутності держави і права, принципів, закономірностей та механізмів походження, розвитку і функціонування цих інституцій та інших державно-правових явищ.
Завдання знати	Після закінчення курсу студент повинен <ul style="list-style-type: none"> – концепції походження держави і права; – поняття та ознаки держави та права, їх функції;

	<ul style="list-style-type: none"> – форму держави та її елементи: форми державного правління, державного устрою, державного режиму; – сутність та соціальну цінність права, його форми (джерела), функції; – систему та структуру права і законодавства; – сутність правомірної поведінки, правопорушення та юридичної відповідальності; – зміст законності і правопорядку; – основні галузі права в Україні.
вміти	<ul style="list-style-type: none"> – володіти аргументувати засвоєні теоретичні положення дисципліни з використанням юридичних термінів, понять і категорій; – розрізняти окремі типи, форми держави та характерні їм функції; – здійснювати аналіз і тлумачення норм права, нормативно-правових актів; – визначати на конкретному прикладі окремі елементи механізму правового регулювання суспільних відносин; – самостійно визначати предмет правового регулювання; – самостійно проводити пошук необхідних нормативно-правових актів і наукових джерел; – обирати і застосовувати в процесі дослідження галузей та інститутів права необхідні загальнонаукові і спеціальні методи.
Зміст дисципліни	<p>Структуру змісту навчальної дисципліни «Правознавство» складають наступні теми:</p> <ul style="list-style-type: none"> Тема 1. Держава: основні поняття Тема 2. Право: основні поняття Тема 3. Основи конституційного права Тема 4. Судустрой та правоохоронні органи Тема 5. Основи трудового права Тема 6. Основи цивільного права Тема 7. Основи сімейного права Тема 8. Основи адміністративного права. Тема 9. Основи кримінального права Тема 10. Основи міжнародного права Тема 11. Основи екологічного права Тема 12. Вирішення господарських спорів. Розгляд цивільних, адміністративних, кримінальних справ.
Тривалість	90 год. (12 год. лекцій, 18 год. семінарів, 60 год. самост. роботи)
Форма контролю	залік

Назва	ЕКОЛОГІЯ
--------------	-----------------

дисципліни	
Статус	Дисципліни вільного вибору студента циклу загальної підготовки
Рік семестр	III VI
Мета навчальної дисципліни	набуття студентами знань із різноманітних проблем у сфері природокористування та охорони навколишнього середовища
Завдання	Після закінчення курсу студент повинен
знати	<ul style="list-style-type: none"> – концепції основні термінологічні визначення, поняття, положення загальної екології; – найголовніші закони екології; – типи взаємовідносин між організмами, екосистеми; – техногенний вплив на атмосферу, гідросферу, літосферу; – основні джерела антропогенного забруднення; – проблеми відходів людської діяльності; – демографічні проблеми і можливості біосфери; – методи контролю і моніторингу природного середовища, – методи розрахунків забруднюючих речовин; – вплив забруднення природного середовища на здоров'я людини, рослинний, тваринний світ; – інженерні методи зниження викидів забруднюючих речовин в навколишнє середовище; – стан навколишнього природного середовища в Україні; – правові та міжнародні аспекти охорони навколишнього природного середовища; – еколого-економічні положення природокористування; – основи екологічного управління; – проблеми гармонійного розвитку України – стратегію і тактику збереження стабільного розвитку життя на Землі.
вміти	<ul style="list-style-type: none"> – володіти ідентифікувати забруднення навколишнього середовища; – прогнозувати наслідки забруднення середовища для різних екосистем; – розрахувати ймовірні економічні збитки забруднення навколишнього середовища; – визначити нормативні вимоги до показників забруднення; – визначити нормативні вимоги до джерел забруднюючих викидів; – визначити та обґрунтувати основні напрямки до зниження негативного впливу забруднення.
Зміст	Структуру змісту навчальної дисципліни «Екологія»

<p>дисципліни</p>	<p>складають наступні теми:</p> <p>Тема 1. Мета та завдання курсу. Основні визначення, терміни. Напрямки сучасної екології. Методи досліджень в екології.</p> <p>Тема 2. Структура природного середовища.</p> <p>Тема 3. Вплив діяльності людини на довкілля</p> <p>Тема 4. Охорона навколишнього природного середовища.</p> <p><i>Тема 1. Мета та завдання курсу. Основні визначення, терміни. Напрямки сучасної екології. Методи досліджень в екології.</i></p> <p><i>Тема 2. Структура природного середовища.</i> Атмосфера, гідросфера, літосфера, природні ресурси.</p> <p>Поняття про біосферу. Екологічні фактори. Кругообіг речовин у біосфері. Екосистеми та їх місце в організації біосфери. Ланцюги живлення та піраміди мас, енергії. Класифікація екосистем. Екологія популяцій. Ознаки популяцій та її структура. Гомеостаз популяцій. Динаміка популяцій. Основні екологічні закони.</p> <p><i>Тема 3. Вплив діяльності людини на довкілля</i> Техносфера. Основні джерела та параметри антропогенного забруднення довкілля. Радіоактивне, шумове, електромагнітне, хімічне забруднення. Забруднення літосфери, гідросфери, атмосфери. Забруднення довкілля в Україні. Вплив діяльності людського суспільства на геологічне середовище. Агросфера. Основні забруднювачі ґрунтів. Сучасний стан ґрунтів України. Демографічні проблеми і можливості біосфери. Демографічні проблеми в Україні. Урбанізація та її негативні наслідки. Проблема відходів людської діяльності.</p> <p><i>Тема 4. Охорона навколишнього природного середовища.</i> Основні методи визначень забруднення. Аерокосмічні методи. Біомоніторинг. Використання комп'ютерних технологій для моніторингу довкілля. Контроль і моніторинг природного середовища в Україні. Методи управління природоохоронною діяльністю. Методи захисту довкілля від антропогенного впливу. Природоохоронна діяльність підприємств. Технологічні методи, очищення викидів. Правові аспекти охорони довкілля. Організація служб охорони навколишнього природного середовища в Україні. Правові та міжнародні аспекти охорони довкілля.</p>
--------------------------	---

	<p align="center">Тема 5. Еколого-економічні основи природокористування</p> <p>Визначення антропогенного впливу та розрахунки збитків від забруднення довкілля. Екологічний аудит підприємства. Еколого-економічні показники виробничих процесів. Розрахунок економічного ефекту від впровадження заходів з охорони довкілля .</p>
Тривалість	90 год. (12 год. лекцій, 18 год. семінарів, 60 год. самост. роботи)
Форма контролю	залік

Назва дисципліни	МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ ДЕБАТІВ
Статус	Дисципліни вільного вибору студента циклу загальної підготовки
Рік семестр	III VI
Мета навчальної дисципліни	Сформувати у студентів високий, теоретично обґрунтований та практично випробуваний рівень культури здійснення дискусій, суперечок, полеміки, дебатів, відкритих обговорень та інших комунікативних практик, що передбачають формулювання та застосування релевантної, обґрунтованої та логічно виваженої аргументації, здатність коректно, критично та адекватно здійснювати контраргументацію, контент-аналіз думки опонента, знаходження конструктивних та компромісних рішень на основі здійснених суперечок.
Завдання	Після закінчення курсу студент повинен
знати	<ul style="list-style-type: none"> – основи теоретичної побудови аргументації – функції, роль і значення дебатів та іншої полеміки у структурі наукового та суспільного знання; – генезу і розвиток комунікативних практик, що спрямовані на створення полемічного середовища; – фундаментальні правила, закони, принципи як вільних дебатів, так і жорстко регламентованих форм спортивно-інтелектуальних дебатів (оксфордські, американські формати дебатів); – термінологію дебатної діяльності;
вміти	<ul style="list-style-type: none"> – володіти термінологією, яку використовують у дебатних технологіях; – визначити роль, функції, значення релевантної аргументації та контраргументації у науковому та суспільному середовищі; – орієнтуватися в основних методологічних і світоглядних функціях і проблемах, пов'язаних із

	<p>утворенням полемічного комунікативного середовища;</p> <ul style="list-style-type: none"> – застосовувати на практиці теорію аргументації; – формулювати релевантні, коректні, виважені та логічно обґрунтовані аргументи до будь-якої дебатової чи полемічної теми; – коректно та критично наводити контраргументацію до будь-якої думки можливого опонента; – здійснювати структурний, логічний аналіз та контент-аналіз промов будь-якого рівня складності; – використовувати попередньо одержані знання із всесвітньої (загальної) історії, історії філософії, етики, естетики, аксіології, методології наукового пізнання, філософії науки, соціології та інших дисциплін для формулювання та наведення аргументації; – вміти сформулювати дебатову промову на будь-яку задану тему; – працювати у команді, що готує дебатову промову; – застосовувати у повсякденній та науковій практиці знання, набуті протягом вивчення правил політичного та наукового дебаткування;
<p><i>Зміст дисципліни</i></p>	<p>Місце і роль полемічних комунікативних практик у структурі наукового знання, суспільної та політичної взаємодії, повсякденного життя. Теоретичний та практичний вимір дебаткування. Фундаментальні поняття та категорії полемічної сфери. Дебати, риторика, комунікація, дискусія, суперечка, суперечність, антиномія, апорія, антагонізм, політичні\спортивні\інтелектуальні дебати, відкрите обговорення, наукова дискусія, полеміка, критика, аналіз, контент-аналіз. Теорія аргументації та її логічні та історичні корені. Логічна структура аргументу, внутрішня несуперечливість, само тотожність, адекватність, релевантність, посилення аргументу, сфери пошуку аргументації, способи побудови аргументу. Побудова аргументації «від зворотнього», позитивна, негативна аргументація, пошук суперечностей, усунення протиріч у аргументі. Правила спортивно-інтелектуальних дебатів за оксфордським\американським взірцем, за форматом «Карла Поппера», судових дебатів, політичних дебатів. Фундаментальна термінологія та понятійний апарат дебатної практики. Кейс, аргумент, контраргумент, контркейс, звуження, резолюція, дефініція, пункт інформації, розширення, статус-кво, статус-фьючер, суб'єкти резолюції, відбиття, харм, способи пошуку аргументації, рольові моделі, аналіз, клеш, зіткнення точок зору, гра за уряд (проп), гра за опозицію (оп), аналіз за суб'єктами, аналіз за клешами, аргументи від цінностей, від утилітаризму, від рольових</p>

	моделей. Правила та структура світових та українських дебатних змагань, їх місце у суспільній практиці. Шкільні, університетські дебати, способи входження у дебатне середовище, менеджмент проведення дебатних турнірів та шкіл.
Тривалість	90 год. (12 год. лекцій, 18 год. семінарів, 60 год. самот. роботи)
Форма контролю	залік
Назва дисципліни	ОСНОВИ МЕНЕДЖМЕНТУ ТА МАРКЕТИНГУ
Статус	Дисципліни вільного вибору студента циклу загальної підготовки
Рік семестр	IV VII
Мета навчальної дисципліни	розкрити передумови виникнення менеджменту, розвиток управлінської думки та становлення її в Україні; сформувати систему знань про сутність і зміст маркетингу як філософії підприємницької діяльності в умовах ринкової економіки та конкуренції.
Завдання	Після закінчення курсу студент повинен
знати	<ul style="list-style-type: none"> – суть менеджменту та управління; – історію становлення управлінської думки; – особливості американського та японського підходів до управління; – види конфліктів та їх подолання; – види контролю і мотивації; – функції процесу управління; – управління маркетингом. – сутність маркетингу, його основні концепції; – основні маркетингові категорії; – характеристику сучасного маркетингу та його основні види; – сутність комплексу маркетингу; – основні методи здійснення маркетингових досліджень і вимоги до них; – основні цінові стратегії та маркетингову політику ціноутворення.
вміти	<ul style="list-style-type: none"> – основні методи здійснення маркетингових досліджень і вимоги до них; – нормувати час на виконання завдань; – визначати показник економічної ефективності праці; – приймати ефективні рішення; – розв'язувати конфліктні ситуації; – застосовувати основні методи маркетингу в дослідженнях; – екстраполювати маркетингові категорії та методи в

	соціальні дослідження.
<p>Зміст дисципліни</p>	<p>Суть менеджменту та управління. Цілі і завдання менеджменту. Предмет науки та методи її пізнання. Історичні передумови виникнення менеджменту. Становлення перших теорій управління. Наукові основи управління та його розвиток в Україні. Цілі та функції менеджменту. Організація і менеджери. Планування як функція менеджменту: суть планування; методи, розробки планів; стратегічне і бізнес-планування. Стратегічний менеджмент. Організація взаємодії як функція менеджменту. Організація трудового процесу та реалізація трудової активності менеджера. Теорія і практика мотивації. Контроль як функція менеджменту. Основи делегування особистості в управління. Методи управління трудовим колективом. Трудовий колектив. Управління конфліктами. Природа організаційних змін та управління ними. Управління стресами. Соціальна відповідальність та соціальна етика в менеджменті. Управлінські рішення, їх суть, види. Процес, методи прийняття рішень, організація і контроль їх виконання. Лідерство в менеджменті і керівництво в організації. Основні принципи японської та американської систем управління. Організація управлінської праці. Управління робочим часом.</p> <p>Внутрішньоорганізаційний обмін інформацією. Ділова кар'єра та її організація. Управління маркетингом.</p> <p>Психологія менеджменту. Оцінка управління, його економічна ефективність.</p> <p>Сутність маркетингу та його визначення. Основні підходи до визначення маркетингу. Основні передумови виникнення маркетингової діяльності. Еволюція концепцій маркетингу. Основні функції маркетингу. Потреба як основна ідея маркетингу. Ієрархія потреб А. Маслоу. Цінності, основні види. Запити. Попит. Основні види попиту. Товар.</p> <p>Класифікація товарів. Вартість і задоволення. Функціональне задоволення. Психологічне задоволення. Маркетингова комунікація, розподіл і ринок. Концепція сучасного маркетингу. Послідовність: потреба-бажання-попит-обмін.</p> <p>Суб'єкти маркетингу. Їх класифікація. Основні види маркетингу: за цілями обміну, сферами застосування, територіальними ознаками, ступенями ринкової орієнтованості, видами діяльності, особливостями суб'єктів, охоплення сегменту, видами попиту (конверсійний, стимулюючий, креативний, ремаркетинг, синхромаркетинг, підтримуючий, демаркетинг, протидіючий). Зовнішнє маркетингове середовище: мікросередовище та макросередовище. Складові зовнішнього середовища. Внутрішнє середовище. Складові внутрішнього середовища.</p>

	<p>Дослідження ринку та попиту. Поняття ринку. Кон'юнктурні дослідження. Основні показники, що характеризують ринок. Типи ринків. Мета маркетингових досліджень. Об'єкти маркетингового дослідження. Основні напрями маркетингових досліджень. Вимоги до маркетингових досліджень. Процедура маркетингових досліджень. Сегментування споживчого ринку. Оцінювання привабливості сегменту. Маркетингові інформаційні системи. Класифікація маркетингової інформації. Загальна оцінка вторинної та первинної інформації. Маркетингова інформаційна система. Елементи цієї системи. Види маркетингових досліджень. Кабінетні та польові дослідження. Групи маркетингових методів дослідження. Методи ціноутворення. Методи, орієнтовані на витрати, попит, конкурентів. Етапи процесу ціноутворення. Цінові стратегії. Стратегії, пов'язані з виведенням нового товару на ринок. Стратегії ціноутворення в межах товарної номенклатури. Встановлення остаточної ціни. Варіанти коригування цін. Сутність і зміст методів непрямого ціноутворення.</p>
Тривалість	90 год. (12 год. лекцій, 18 год. семінарів, 60 год. самот. роботи)
Форма контролю	залік
Назва дисципліни	ЕТИКА ДІЛОВОГО СПІЛКУВАННЯ
Статус	Дисципліни вільного вибору студента циклу загальної підготовки
Рік семестр	IV VII
Мета навчальної дисципліни	розкрити основні морально-етичні принципи і норми сучасної комунікативної теорії у сфері ділового та повсякденного спілкування.
Завдання	Після закінчення курсу студент повинен
знати	<ul style="list-style-type: none"> – історію становлення європейської цивілізації та її основних цінностей; – структуру та функції спілкування; – етичні критерії ділового та повсякденного спілкування; – технологію взаєморозуміння; – принципи ведення переговорного процесу; – вербальні та невербальні засоби спілкування; – особливості службового етикету.
вміти	<ul style="list-style-type: none"> - аналізувати життєві ситуації з точки зору комунікативних принципів і норм; - розкрити основні форми та методи ведення діалогу; - використовувати вербальні та невербальні засоби у

	сфері міжособистісних стосунків; - дотримуватись основних етикетних норм і правил у діловому та повсякденному спілкуванні.
Зміст дисципліни	Моральні передумови ділового та повсякденного спілкування. Психологічна природа спілкування. Взаємодія та взаєморозуміння у спілкуванні. Морально-психологічні особливості публічного виступу. Індивідуальна бесіда як форма спілкування. Діалог як спосіб досягнення взаєморозуміння між партнерами. Колективне обговорення ділових проблем. Вербальні засоби спілкування та мовленнєвий етикет. Невербальні засоби спілкування та культура поведінки. Етикетні норми і правила в діловому спілкуванні.
Тривалість	90 год. (12 год. лекцій, 18 год. семінарів, 60 год. самот. роботи)
Форма контролю	залік

Назва дисципліни	ІНФОРМАЦІЙНЕ СУСПІЛЬСТВО
Статус	Дисципліни вільного вибору студента циклу загальної підготовки
Рік семестр	III V
Мета навчальної дисципліни	сприяти формуванню в студентів цільних системних уявлень про структуру та зміст найбільш важливих та актуальних питань розвитку інформаційного суспільства, їх взаємозв'язок з напрямками соціально- економічного, науково-освітнього і культурного розвитку України, а також забезпечення її національної безпеки.
Завдання	Після закінчення курсу студент повинен
знати	- передумови формування, методологічні основи, історичний генезис теорій інформаційного суспільства; - зміст основних теоретичних концепцій інформаційного суспільства; - оцінку цих теорій в інших концепціях; - суть і значення інформації в розвитку сучасного інформаційного суспільства, усвідомлювати небезпеки і загрози, що виникають в цьому процесі; - соціально-історичні передумови виникнення і розвиток сучасних інформаційно-комунікативних технологій; - основні напрями дії новітніх ІКТ на виробничо-технологічний базис сучасного суспільства;

	<ul style="list-style-type: none"> - форми і механізми впливу ІКТ на політичні і правові стосунки; - етичні проблеми розвитку сучасних ІКТ; - соціокультурні і соціально-психологічні аспекти розвитку ІКТ; - основні напрями державної політики у сфері розвитку інформаційного суспільства; - сучасне становище, тенденції та найбільш важливі проблеми розвитку глобального інформаційного суспільства як якісно нової стадії розвитку цивілізації; - стан, основні напрями і проблеми розвитку інформаційного суспільства в Україні та очікувані соціально-економічні та гуманітарні наслідки цього розвитку; - роль і місце України в інформаційному розвитку світової спільноти.
вміти	<ul style="list-style-type: none"> - використати методологію теорій інформаційного суспільства для аналізу актуальних громадських проблем; - виявляти можливості і перспективи використання нових інформаційних технологій і їх вплив на соціальні процеси; - використати знання про соціальну детерміновану ІТ/ІКТ у своїй професійній діяльності: в процесі проектування конкретних інформаційних, експертних систем, баз даних; - використати знання правових і етичних норм у процесі оцінювання наслідків своєї професійної діяльності, під час розроблення і здійснення соціально-значущих проектів.
Зміст дисципліни	<p>Тема 1. Інформаційне суспільство як новітня стадія цивілізаційного розвитку. Визначення сенсу терміну. Характерні риси інформаційного суспільства. Генеза концепції інформаційного суспільства. Інформаційний обмін та шлях його еволюції. Критерії інформаційного суспільства. Інформаційна культура та типи інформаційного суспільства. Поняття «економіка знань». Еволюція інформаційного обміну в суспільстві. «Інформаційні революції» та їх суть. «Інформаційне суспільство» в Україні.</p> <p>Тема 2. Інформатизація суспільства в контексті соціально-технологічної революції. Специфіка поняття «інформатизація». Основні види інформатизації. Окінавська Хартія та її вплив на подальше становлення глобального інформаційного суспільства. Актуальні проблеми правового регулювання відносин в умовах інформаційного суспільства.</p> <p>Тема 3. Специфіка глобального інформаційного суспільства.</p>

Поняття «глобальне суспільство». Витоки ідеї глобального суспільства з огляду на світові вчення. Структура глобального суспільства. Можливі напрямки розвитку глобального суспільства.

Тема 4. Становлення концепції інформаційного суспільства в епоху постіндустріалізму. Типологія стадій розвитку суспільства. Характеристика визначних рис постіндустріалізму. Порівняльний аналіз підходів у постіндустріальному та у інформаційному суспільствах.

Тема 5. Футурологічні концепції інформаційного суспільства Розкриття змісту поняття «футурологія». Основні напрямки футурологічних концепцій. Вплив футурологічних теорій на науково-технічний прогрес. Концепція «електронного суспільства» Маршалла Маклюена. Футурологічна концепція Елвіна Тоффлера.

Тема 6. Розвиток мережевого суспільства. Ознаки мережевого суспільства. Проблеми розвитку мережевого суспільства. Концепція інформаціоналізму Мануель Кастельс. Нові форми ідентичності, стратифікації та підприємництва у мережевому суспільстві. Електронний бізнес і нова економіка.

Тема 7. ЮНЕСКО та теорія розвитку суспільств знань Розробка нової стратегії міжнародного співробітництва в побудові глобального інформаційного суспільства в ХХІ столітті. Другий міжнародний конгрес ЮНЕСКО «Освіта й інформатика» та його висновки та перспективи. Інформаційна нерівність як глобальна проблема розвитку цивілізації. Роль ООН і ЮНЕСКО в розв'язанні інформаційних проблем. Всесвітні зустрічі на вищому рівні щодо інформаційного суспільства й їх підсумки.

Тема 8. Людський потенціал та інноваційна економіка в інформаційному суспільстві Визначення поняття «людський потенціал». Роль людського потенціалу у розв'язанні соціально-економічних проблем розвитку сучасного суспільства. Індекс розвитку людського потенціалу. Людський потенціал як національне багатство. Мережеві економічні та соціальні структури в інформаційному суспільстві. Інформаційна нерівність як глобальна проблема сучасності.

Тема 9. Соціальні суперечності інформаційного суспільства

Структура зайнятості населення та нові професії в інформаційному суспільстві. Інформаційна нерівність як глобальна проблема сучасності. Освітня нерівність – новий тип соціального розшарування суспільства. Технократія в інформаційному суспільстві.

	Інтелектуальна нерівність і нові форми експлуатації. Деградація капіталізму в інформаційному суспільстві. Міграція та урбанізація в інформаційному суспільстві. Тема 10. Інформаційний спосіб життя: суспільство і особистість в умовах інформатизації Відмінні риси інформаційного способу життя. Вплив інформатизації на різні аспекти людської діяльності. Принципи, котрі обумовлюють якість життя в інформаційному суспільстві. Основні соціальні проблеми в умовах глобальної інформатизації. Електронна етика та електронна культура особистості. Чинники економіки інформаційного життя.
Тривалість	90 год. (12 год. лекційних, 18 год. семінарських, 60 год. самот. роботи)
Форма контролю	залік
Назва дисципліни	СОЦІОЛОГІЯ УПРАВЛІННЯ
Статус	Дисципліни вільного вибору студента циклу загальної підготовки
Рік семестр	III V
Мета навчальної дисципліни	виявлення та висвітлення проблем соціології управління як галузі наукового знання, дослідження специфіки соціальних відносин у процесі управління та ознайомлення з соціологічними підходами аналізу управлінських процесів.
Завдання	Після закінчення курсу студент повинен
знати	– зміст понять і категорій соціології управління; – основні етапи розвитку соціології управління; – мати уявлення про головні проблеми соціології управління й теоретико-методологічні підходи до вивчення специфіки соціальних відносин у процесі управління.
вміти	– використовувати методи соціології управління для аналізу проблем управління й управлінських ситуацій; – обирати та застосовувати соціальні технології при реалізації управлінських рішень; – застосовувати методи та методики соціології управління в інформаційно-аналітичному і технологічному забезпеченні діяльності органів влади.
Зміст дисципліни	Структуру змісту «Соціології управління» складають 9 тем: Тема 1. Соціологія управління як наука та навчальна дисципліна. Соціальна природа управління. Зміст та специфіка соціального управління. Підходи до визначення предмету соціології управління Є.М. Бабосова, Ж.Т.

Тощенко, В.В. Щербини, М.В. Удадьової, Т.П. Галкіної, А.І. Кравченка та інших дослідників. Об'єкт і предмет соціології управління. Основні задачі та функції соціології управління. Співвідношення соціального менеджменту і соціології управління. Інтегративний характер соціології управління по відношенню до інших галузевих соціологій. Актуальні проблеми сучасної соціології управління.

Тема 2. Сутність, зміст та принципи соціального управління. Суб'єкт та об'єкт соціального управління, цілі управління. Вимоги конкретності, реальності, контрольованості, яким повинні відповідати цілі. Сутність і роль цілепокладання в процесі управління. Управлінські відносини як предмет аналізу соціології управління. Принципи соціального управління як правила, основні положення й норми поведінки, якими керуються органи управління в соціальних умовах, що склалися в суспільстві. Закони управління, що виражають важливі внутрішні стійкі риси, особливості процесу управління: закон необхідної розмаїтості, закон спеціалізації управління, закон інтеграції управління, закон пріоритетності соціальних цілей, закон зростаючої суб'єктивності й інтелектуальності в управлінні. Методи соціального управління: соціальні (методи соціального нормування, соціального регулювання, морального стимулювання); соціально-психологічні, економічні, організаційно-адміністративні, наукові методи управління (моделювання соціальних процесів, прогнозування). Самоврядування як метод управління. Функції соціального управління.

Тема 3. Історичний аспект розвитку соціології управління як науки. Передумови виникнення соціології управління. Періодизація основних етапів розвитку управління як науки. Особливості донаукового етапу розвитку соціології управління. Класичний етап розвитку соціології управління. Вплив наукових здобутків О. Конта, Е. Дюркгейма, М. Вебера, К. Маркса на становлення і розвиток соціології управління. Основні характеристики сучасного етапу розвитку соціології управління: концепції, представники. Класична школа управління: Ф. Тейлор, А. Файоль. Концепція людських відносин: Е. Мейо, А. Маслоу, Ф. Герцберг, Д. Макгрегор. Сутність емпіричної школи управління, її представники: Л. Ньюмен, Е. Дейл, С. Девіс, П. Друкер, Г. Кунц, Р. Фелк, Г. Лівітт та ін. Системний та ситуативний підходи до управління. Внесок у розвиток управлінської думки представників структурно-функціонального аналізу Т. Парсонса і Р. Мертонса. Розвиток вітчизняної соціології управління: персоналії, основні ідеї.

Радянський етап розвитку соціології управління. Проблематика досліджень соціології управління в сучасному українському суспільстві.

Тема 4. Управлінський цикл, його структура. Сутність управлінського рішення. Внутрішні та зовнішні обмеження, які необхідно враховувати при підготовці рішення. Особливості прийняття індивідуального та колегіального управлінського рішення. Переваги і недоліки групового та індивідуального ухвалення рішення. Фактори, які впливають на процес прийняття рішення (інформаційні, мотиваційні, характерологічні, технологічні). Принципи прийняття ефективних рішень. Здійснення соціального контролю й оцінка ефективності управління як завершальні стадії управлінського циклу. Способи здійснення соціального контролю. Функції та різновиди соціального контролю. Критерії оцінки ефективності управління. Визначення соціального інституту як соціального феномену. Універсальні та специфічні функції соціальних інститутів. Критерії класифікації та різновиди соціальних інститутів. Держава як головний інститут управління. Основні функції сучасної держави. Специфіка діяльності інститутів державного та муніципального управління. Сфера діяльності інститутів менеджменту. Інститути управління соціальним захистом населення як специфічні інститути соціального управління.

Тема 5. Соціальні інститути управління. Визначення соціального інституту, класифікація соціальних інститутів. Держава як головний інститут управління. Специфіка діяльності інститутів державного управління. Діяльність інституту муніципального управління. Інститути соціального управління. Роль інститутів муніципального управління в сучасному українському суспільстві. Ознаки бюрократизації апарату державного управління. Держава як суб'єкт управління, її функції. Громадянське суспільство як суб'єкт управління. Самоуправління: форми та методи реалізації.

Тема 6. Соціальна організація як об'єкт і суб'єкт управління. Характеристики організації як соціального феномену. Неформальні та формальні типи організацій. Види організацій (трудова, виробнича, соціальна). Ієрархічний та координаційний принцип управління. Форми управління в організації (пірамідальна організаційна структура управління, лінійна організаційна структура управління, матрична організаційна структура управління, організація конгломератного типу). Умови ефективного функціонування організації. Сутність вимог організації до індивідів, які входять до її складу, та вимог індивіда до організації.

	<p>Визначення соціальної організації, її елементи.</p> <p>Тема 7. Проблеми ієрархії та влади в управлінні організаційними. Значення ієрархії та влади в процесах управління. Характеристики, через які розкривається сутність влади. Фактори, через які визначається сила влади. Система розподілу прав і відповідальності за рівнями ієрархії в практиці управління організаціями. Форми влади: влада, заснована на примусі; влада, заснована на винагороді; експертна влада; еталонна влада; законна (легітимна) влада. Переваги та недоліки існуючих у суспільстві форм влади. Типи соціального управління (тоталітарний, авторитарний, ліберальний, демократичний). Стили керівництва в організаційних структурах (авторитарний, демократичний, ліберальний). Переваги й недоліки різних типів соціального управління та різних стилів керівництва організацією.</p> <p>Тема 8. Інформаційне забезпечення управлінської діяльності. Інформаційне забезпечення управлінської діяльності. Функції соціально-управлінської інформації. Класифікація соціально-управлінської інформації. Вимоги до якості соціальної управлінської інформації. Соціальна інформація, управлінська інформація, внутрішня інформація, зовнішня інформація, пряма інформація, зворотна інформація, інформаційне забезпечення, процес управління якістю соціальної управлінської інформації, інформаційні технології.</p> <p>Тема 9. Управлінська культура. Поняття культури. Роль культурного чинника у вирішенні сучасних проблем управління суспільством. Соціологічний погляд на культуру як ціннісно-нормативну систему, яка впорядковує і регулює життєдіяльність суспільства на всіх рівнях соціальної ієрархії. Загальнопоняттєвий підхід до аналізу управлінської культури, механізм її формування. Типи управлінської культури (адміністративно-командна; інформаційно-аналітична; соціально орієнтована). Внутрішньо-організаційний підхід до аналізу управлінської культури. Типологія організаційної культури Г. Хофштеда. Типологія організаційної культури Т. Дейла. Типологія організаційної культури Р. Акоффа. Особистісний підхід до аналізу управлінської культури. Основні норми культури управлінця.</p>
Тривалість	90 год. (12 год. лекцій, 18 год. семінарів, 60 год. самост. роботи)
Форма контролю	залік
Назва дисципліни	ЕКОНОМІКА
Статус	Дисципліни вільного вибору студента циклу загальної

	підготовки
Рік семестр	IV VII
Мета навчальної дисципліни	полягає в формуванні у студентів навичок економічного мислення, ринкової поведінки, економічної культури.
Завдання	Після закінчення курсу студент повинен
знати	<ul style="list-style-type: none"> – основні поняття з теорії економіки; – економічні концепції провідних економічних шкіл та напрямки економічної теорії; – зміст та механізм дії економічних законів, тенденцій та явищ в економіці; – законодавство України, що регулює базисні економічні відносини.
вміти	<ul style="list-style-type: none"> – пояснювати економічну природу економічних явищ та процесів; – аналізувати економічну ситуацію та робити висновки; – самостійно приймати економічні рішення; – моделювати прості економічні процеси.
Зміст дисципліни	<p>Структуру змісту навчальної дисципліни «Економіка» складають наступні теми:</p> <p>Тема 1. Економічна теорія як наука Основні етапи розвитку економічної науки. Предмет, структура та функції економічної теорії. Методи пізнання економічних явищ і процесів та їх класифікація. Рівні використання економічних законів.</p> <p>Тема 2. Економічні потреби суспільства. Економічні інтереси Загальна характеристика економічних потреб суспільства. Економічні інтереси, їхня класифікація та взаємодія. Економічний закон зростання потреб.</p> <p>Тема 3. Економічні системи суспільства. Відносини власності Економічна система, її сутність цілі і основні структурні елементи. Власність в економічній системі. Типи власності. Місце і роль людини в економічній системі.</p> <p>Тема 4. Закономірності та особливості розвитку перехідних економік Загальні закономірності трансформаційних перетворень. Лібералізація економіки. Вплив держави на економіку трансформаційного типу. Структурна перебудова економіки України.</p> <p><u>Тема 5. Суспільне виробництво та проблема економічного вибору</u> Сутність і структура суспільного виробництва. Економічна ефективність, виробнича ефективність, соціальна ефективність виробництва та її показники. Закон вартості,</p>

	<p>його сутність та функції.</p> <p>Тема 6. Ринкова економіка: суть, структура та інфраструктура</p> <p>Поняття ринку. Основні принципи та функції ринку. Ринкова інфраструктура та її функції. Модель кругообігу ресурсів, продуктів і доходів.</p> <p><u>Тема 7. Економічна природа попиту й пропозиції. Теорія ринкової рівноваги.</u> Модель поведінки споживача</p> <p>Попит. Закон попиту. Пропозиція. Закон пропозиції. Взаємодія попиту і пропозиції. Ринкова рівновага Корисність товару та її властивості. Принципи спадної граничної корисності.</p> <p>Тема 8. Конкуренція і монополія у ринковій економіці. Економічні основи і сутність конкуренції. Закон конкуренції. Економічний закон конкуренції, його функції. Суть та основні причини виникнення монополії.</p> <p>Тема 9. Підприємство та підприємницька діяльність</p> <p>Сутність підприємництва та основних організаційно-правових форм. Поняття підприємства, види підприємств та їх об'єднань. Інноваційні моделі підприємницької діяльності.</p> <p>Тема 10. Капітал. Витрати виробництва й прибуток</p> <p>Поняття капіталу. Структура авансового капіталу. Витрати виробництва та їх класифікація. Ефективність підприємницької діяльності. Визначення точки беззбитковості.</p>
Тривалість	90 год. (12 год. лекцій, 18 год. семінарів, 60 год. самостійної роботи)
Форма контролю	залік

2. Цикл професійної підготовки

2.2.1. Дисципліни за вибором ВНЗ

Назва дисципліни	СОЦІОЛОГІЯ
Статус	дисципліна за вибором ВНЗ циклу професійної підготовки
Рік семестр	III V
Мета навчальної дисципліни	ознайомити студентів зі специфікою вивчення суспільства соціологічною наукою та її відмінністю від інших суспільних наук, допомогти студентам оволодіти термінологією соціології.
Завдання знати	Після закінчення курсу студент повинен
	<ul style="list-style-type: none"> – основи загальної соціології; – структуру суспільства; – особливості соціальних інститутів;

	<ul style="list-style-type: none"> – специфіку соціологічного дослідження особистості та культури; – основи аналізу явища повсякденності в соціології; – шляхи впровадження результатів соціологічних досліджень та соціальні технології у практичній діяльності.
<i>вміти</i>	<ul style="list-style-type: none"> – користуватись категоріальним та поняттєвим апаратом соціології; – самостійно аналізувати соціальні явища та процеси; – використовувати на практиці результати соціологічних досліджень; – застосовувати соціальні технології.
<i>Зміст дисципліни</i>	<p>Структуру змісту «Соціологія» складають 8 тем:</p> <p>Тема 1. Соціологія як наука: предмет, об’єкт, функції</p> <p>Етимологія терміну «соціологія». Час виникнення та засновник соціології. Різноманітність дефініцій поняття «соціологія». Підходи до визначення предмету дослідження соціології. Соціологія як генералізуюча наука та специфіка дослідження нею суспільства. Обґрунтування науковості соціології. Система категорій соціології. Поняття соціального закону. Структура соціологічного знання. Функції соціології та її важливість для людини і суспільства. Значення вивчення соціології як навчальної дисципліни для майбутніх спеціалістів. Взаємодія соціології з іншими науками. Виникнення нових напрямів дослідження суспільства на межі соціології та інших наук. Соціологізація наук.</p> <p>Тема 2. Особистість як об’єкт дослідження в соціології</p> <p>Особистість як предмет соціологічного аналізу. Основні терміни соціології особистості: людина, індивід, особа, особистість, персона, індивідуальність. Соціальний статус та соціальна роль особистості. Поняття соціального статусу та статусного набору. Види статусів: дескриптивні (приписані) та набуті. Соціальна роль як поведінка особистості, яка пов’язана з соціальним статусом. Міжособистісний та внутрішньоособистісний рольові конфлікти. Поняття соціалізації та її основні компоненти. Соціалізація як процес, умова, прояв і результат соціального формування особистості. Фактори, рівні, агенти, періоди соціалізації. Механізми соціалізації (соціально-психологічні, соціально-педагогічні). Процеси ресоціалізації та десоціалізації.</p> <p>Тема 3. Культура і регуляція людської поведінки</p> <p>Етимологія поняття «культура». Наукові підходи до визначення сутності культури. Особливості та важливість соціологічного вивчення культури. Основні категорії соціології культури та складові культури. Типи культури. Тенденції соціокультурної ситуації в Україні (деідеологізація, комерціалізація культури, зростання інтересу до минулої</p>

спадщини та ін.). Поняття масової культури та кітчу.

Тема 4. Суспільство як соціальна система

Поняття та основні ознаки системи. Поняття суспільства як соціальної системи. Рівні суспільства (глобальна соціальна система (людство), суспільство та мала соціальна група). Функції соціальної системи (Т.Парсонс). Основні аспекти розгляду соціальної системи (соціальні спільноти, соціальні організації, соціальні інститути, соціальний процес). Типи суспільств. Поняття соціальної спільноти, особливостей їх формування. Типологізація соціальних спільнот. Відмінні риси між соціальними групами та соціальними спільнотами. Соціальні організації. Механізми формування та риси соціальної організації. Типологія соціальних організацій. Поняття соціального процесу, його основні види. Соціальні зміни та їх фактори. Чинники сучасних соціальних змін. Соціальні взаємодії: форми та типи.

Тема 5. Поняття соціального інституту

Поняття соціального інституту та його ознаки. Значення та функції соціального інституту для суспільства. Процес інституціоналізації та його етапи. Сім'я як соціальний інститут. Генезис сім'ї та шлюбу. Основні функції сім'ї. Форми шлюбів. Типологізація сімей. Тенденції сучасних шлюбно-сімейних відносин. Поняття освіти як соціального інституту. Основні функції освіти. Тенденції розвитку освіти в сучасних умовах. Основні освітні проблеми та перспективи. Особливості освітньої ситуації в Україні.

Тема 6. Релігія, політика та економіка як соціальні інститути

Релігія як соціальний інститут та елемент соціальної системи. Передумови виникнення релігії. Основні функції релігії. Участь релігії в процесі сакралізації та секуляризації суспільства. Релігійна соціалізація. Політика як специфічний вид суспільної діяльності. Політична сфера та її структура. Політика як сфера боротьби за здобуття влади та її здійснення. Політичний суб'єкт та його ознаки. Види та складові політики. Політична соціалізація. Економіка як соціальний інститут. Рівні розгляду економіки в соціології (макро- та мікрорівні). Структура економічної сфери. Основні завдання економіки в суспільстві.

Тема 7. Соціальні взаємодії та повсякденне життя

Важливість дослідження повсякденного життя в соціології. Аналіз соціальних взаємодій в буденному житті (невербальна комунікація, спілкування). Відмінність повсякденності від інших форм людського досвіду. Історизм повсякденності. Соціальна практика. Фонові, немовні та мовні практики. Етнометодологія та дослідження повсякденності.

	<p>Тема 8. Девіація та соціальний контроль</p> <p>Труднощі визначення девіації. Основні компоненти та причини девіації (біологічне, психологічне, культурологічне та соціологічне пояснення. Типи девіації. Специфіка розгляду девіації як процесу, стадії розвитку девіантної поведінки. Колективні форми девіації. Поняття соціального контролю та його методи (формальні, неформальні).</p>
Тривалість	180 год. (24 год. лекцій, 36 год. семінарів, 120 год. самост. роботи)
Форма контролю	екзамен

Назва дисципліни	ПРАКТИКУМ З ФІЛОСОФСЬКОЇ ПРОПЕДЕВТИКИ
Статус	дисципліна за вибором ВНЗ циклу професійної підготовки
Рік семестр	I II
Мета навчальної дисципліни	пояснити студентам місце і роль методології у пізнанні взагалі, головні риси найважливіших методологічних позицій сучасної філософії (феноменологічної, герменевтичної, системної, діалектико-логічної тощо), рівневу структуру методології, найважливіші принципи ведення пошукової та аналітичної роботи.
Завдання	Після закінчення курсу студент повинен
знати	<ul style="list-style-type: none"> – риси провідних позицій у філософській методології; – зміст та особливості застосування методів пізнання у філософському дослідженні; – найважливіші змістовні та формальні вимоги до проведення науково-філософських досліджень.
вміти	<ul style="list-style-type: none"> – застосовувати одержані знання у навчальній та професійній діяльності; – інтегрувати їх в інші галузі філософських досліджень; – відрізнити науковий підхід до об'єкта дослідження від інакших підходів.
Зміст дисципліни	<p>Структуру змісту «Практикуму з філософської пропедевтики» складає один змістовий модуль (ЗМ):</p> <p>ЗМ 1. Філософська методологія</p> <p>ЗМ 1. Філософська методологія</p> <p>Тема 1. Метод та методологія.</p> <p>Поняття методу. Номінальне та реальне визначення методу.</p> <p>Співвідношення методу та суб'єкта, методу та об'єкта.</p> <p>Відмінність методу від інакших форм пізнавальної діяльності.</p> <p>Поняття методології. Поняття методики. Складові методу.</p> <p>Властивості методу. Класифікація методів та її підстави.</p> <p>Тема 2. Методологічні програми сучасної філософії.</p>

Особливості сучасної методологічної ситуації у філософії. Потреба у філософському методі. Класифікації філософських методів (методологій). Методи трансцендентальної аналітики. Трансценденталії, їхнє співвідношення з універсальними. Зведення до трансценденталій. Методи логічного, категоріального, системно-структурного та структурно-функціонального аналізу. Основні поняття системного аналізу. Герменевтичний метод. Текст, інтерпретація, герменевтичне коло. Діалектико-логічний метод. Розвиток діалектики як методу. Діалектичні поняття та закони. Феноменологічний метод. Феноменологічна редукція. Ейдетичний аналіз.

Тема 3. Загальнологічні та загальнонаукові методи. Відмінність загальнологічних та загальнонаукових методів від загальнофілософських. Завдання, результати та методи емпіричного етапу пізнання. Спостереження, вимірювання, опис, порівняння, експеримент, модельний експеримент (моделювання). Емпіричні методи гуманітарного пізнання. Зміст, завдання, переваги, недоліки, правила спостереження. Різновиди спостережень. Зміст, різновиди, недоліки опису. Зміст, переваги, правила порівняння. Завдання та методи емпірико-теоретичного етапу пізнання. Аналіз, синтез, аналогія, дедукція, індукція, екстраполяція, систематизація, класифікація, типологія. Аналіз в гуманітарному пізнанні: первинний аналіз (експрес-аналіз) та методи атестації тексту. Класифікаційні методи. Формалізація, абстрагування, ідеалізація, мисленнєвий експеримент, теоретичне моделювання як перехід до теоретичного пізнання. Абстрагування та ідеалізація в гуманітарних науках. Завдання, результати та методи теоретичного етапу пізнання. Гіпотетико-дедуктивний, конструктивно-генетичний, історичний та логічний методи, перевірка (верифікація), фальсифікація, логічне (математичне) доведення, аксіоматико-дедуктивний, метод сходження від абстрактного до конкретного, системний метод.

Тема 4. Принципи дослідницько-аналітичної роботи. Джерела та способи збору інформації. Різновиди публікацій з гуманітарних дисциплін. Принципи підбору літератури. Особливості роботи з Інтернет-джерелами. Опрацювання інформації. Методики опрацювання текстів. Поняття про бібліографічний опис.

Тема 5. Написання та оформлення курсової роботи. Підготовка до написання курсової роботи. Тема курсової роботи та її проспект. Структура курсової роботи. Вступ до курсової роботи: актуальність, ступінь розробки проблеми, мета та завдання, об'єкт і предмет. Вимоги до змісту та

	висновків курсової роботи. Формальні вимоги до курсових робіт з філософських дисциплін.
Тривалість	90 год. (18 год. лекцій, 18 год. семінарів, 54 год. самот. роботи)
Форма контролю	екзамен
Назва дисципліни	ІНОЗЕМНА МОВА
Статус	дисципліна за вибором ВНЗ циклу професійної підготовки
Рік семестр	I I, II
Мета навчальної дисципліни	Даний предмет передбачає опанування таким рівнем знань, навичок і вмінь, який забезпечить необхідну комунікативну спроможність в сферах: ситуативного та професійного спілкування в усній і письмовій формах: 1) читання й реферування оригінальної загальнонаукової або загальнотехнічної інформації; 2) елементарного спілкування по загальним питанням спеціальності та в межах загальнонавчаних норм: під час закордонної подорожі; 3) написання особистих та простих ділових листів.
Завдання	Після закінчення курсу студент повинен
знати	<ul style="list-style-type: none"> – програмний матеріал з усього комплексу фонетичних та лексико-граматичних правил; – методику самостійної позааудиторної роботи над удосконаленням мови; – граматичні вимоги щодо правильного оформлення ділового мовлення в усній та письмовій формах.
вміти	<ul style="list-style-type: none"> – вільно і правильно розмовляти однією з іноземних мов у різних ситуаціях, головним чином у ситуаціях професійного спілкування; – читати та анотувати художні тексти; – виступати з доповідями та повідомленнями з тематики своїх професійних інтересів; – виконувати свої курсові та дипломні роботи, захищати їх іноземною мовою; – вільно користуватися лексикою ділових паперів.
Зміст дисципліни	<p>Фонетичний мінімум має забезпечувати правильне артикулювання звуків та відповідне інтонаційне оформлення речень.</p> <p>Грамматичний мінімум охоплює ключові положення морфології та синтаксису й дозволяє правильно розуміти зміст оригінальних текстів з фаху.</p> <p>Лексичний мінімум на кінець курсу повинен складатися із 1400-1500 одиниць. Характер лексики – стилістично нейтральний. Шар спеціальної термінології – загальнонауковий або загальнотехнічний.</p>

	<p>Усна мова. Навички спілкування із використанням 800-900 загальноповживаних формул висловлювання; звертання, вітання, прощання, подяки, прохання, запрошення, пропозиції, наказу, поздоровлення, побажання, поради, початку розмови, згоди, незгоди, упевненості, сумніву, надії, розчарування, радощі, стурбованості, прикрощі, жалю, співчуття. Навички елементарного спілкування в мовних ситуаціях під час закордонної подорожі: «Аеропорт», «Митниця», «Міський транспорт», «Орієнтація у місті», «Готель», «Заклади харчування», «Пошта», «Культурні заклади», «Магазин», «У лікаря», «Країна, мова якої вивчається», «Про себе та сім'ю», «Спеціальність».</p> <p>Письмо. Навички написання анотації та реферату до наукової статті. Особисте листування та прості ділові папери, заповнення анкет та складання curriculum vitae.</p> <p>Грамотне оформлення ділового мовлення в усній та писемній формах. Правильне складання з точки зору структури та відповідних граматичних вимог окремих ділових паперів.</p> <p>Забезпечення вмінь вільного користування лексикою ділових паперів та правилами її вживання. Підвищення загального рівня культури ділового спілкування.</p>
Тривалість	180 год. (60 год. лекцій, 60 год. практичних, 120 год. самот. роботи)
Форма контролю	екзамен

Назва дисципліни	ІНОЗЕМНА МОВА (АНГЛІЙСЬКА)
Статус	дисципліна за вибором ВНЗ циклу професійної підготовки
Рік семестр	II III, IV
Мета навчальної дисципліни	опанування таким рівнем знань, навичок і вмінь, який забезпечить необхідну комунікативну спроможність в сферах: ситуативного та професійного спілкування в усній і письмовій формах: 1) читання й реферування оригінальної загальнонаукової або загальнотехнічної інформації; 2) елементарного спілкування по загальним питанням спеціальності та в межах загальноповживаних норм: під час закордонної подорожі; 3) написання особистих та простих ділових листів.
Завдання знати	Після закінчення курсу студент повинен <ul style="list-style-type: none"> – програмний матеріал з усього комплексу фонетичних та лексико-граматичних правил; – методичку самостійної позааудиторної роботи над удосконаленням мови;

	<ul style="list-style-type: none"> – граматичні вимоги щодо правильного оформлення ділового мовлення в усній та письмовій формах.
вміти	<ul style="list-style-type: none"> – вільно і правильно розмовляти однією з іноземних мов у різних ситуаціях, головним чином у ситуаціях професійного спілкування; – читати та анотувати художні тексти; – виступати з доповідями та повідомленнями з тематики своїх професійних інтересів; – виконувати свої курсові та дипломні роботи, захищати їх іноземною мовою; – вільно користуватися лексикою ділових паперів.
Зміст дисципліни	<p>Фонетичний мінімум має забезпечувати правильне артикулювання звуків та відповідне інтонаційне оформлення речень.</p> <p>Грамматичний мінімум охоплює ключові положення морфології та синтаксису й дозволяє правильно розуміти зміст оригінальних текстів з фаху.</p> <p>Лексичний мінімум на кінець курсу повинен складатися із 1400-1500 одиниць. Характер лексики – стилістично нейтральний. Шар спеціальної термінології – загальнонауковий або загальнотехнічний.</p> <p>Усна мова. Навички спілкування із використанням 800-900 загальноповживаних формул висловлювання; звертання, вітання, прощання, подяки, прохання, запрошення, пропозиції, наказу, поздоровлення, побажання, поради, початку розмови, згоди, незгоди, упевненості, сумніву, надії, розчарування, радості, стурбованості, прикроці, жалю, співчуття. Навички елементарного спілкування в мовних ситуаціях під час закордонної подорожі: «Аеропорт», «Митниця», «Міський транспорт», «Орієнтація у місті», «Готель», «Заклади харчування», «Пошта», «Культурні заклади», «Магазин», «У лікаря», «Країна, мова якої вивчається», «Про себе та сім'ю», «Спеціальність».</p> <p>Письмо. Навички написання анотації та реферату до наукової статті. Особисте листування та прості ділові папери, заповнення анкет та складання curriculum vitae.</p> <p>Грамотне оформлення ділового мовлення в усній та писемній формах. Правильне складання з точки зору структури та відповідних граматичних вимог окремих ділових паперів.</p> <p>Забезпечення вмінь вільного користування лексикою ділових паперів та правилами її вживання. Підвищення загального рівня культури ділового спілкування.</p>
Тривалість	180 год. (60 год. лекцій, 60 год. практичних, 120 год. самот. роботи)
Форма	екзамен

2.2.2. Дисципліни вільного вибору студента

Назва дисципліни	ПОРІВНЯЛЬНА ЕТИКА
Статус	Дисципліни вільного вибору студента циклу професійної підготовки
Рік семестр	IV VII
Мета навчальної дисципліни	Метою викладання навчальної дисципліни «Порівняльна етика» є набуття знань про найважливіші засади, факти, етичні позиції і процеси у провідних релігіях світу; формування вміння виявляти аналітичний підхід і причинно-наслідкові зв'язки при характеристиці етичних вчень релігій; давати об'єктивну характеристику етичної парадигми окремої релігії на основі використання конкретного фактологічного матеріалу; здійснювати порівняльний аналіз етичних вчень релігій і робити узагальнення та відповідні висновки щодо суспільного значення цих вчень; підвищити рівень світоглядно-гуманітарної культури студентів, розширити і поглибити їх знання про сутність і природу релігії, її структуру і зміст, закономірності виникнення та розвитку, особливості функціонування та еволюції, історію та особливості віровчення, культу і церковно-конфесійної організації різноманітних релігій та релігійних систем (вірувань, конфесій) світу.
Завдання	Після закінчення курсу студент повинен
знати	<ul style="list-style-type: none"> - матеріал, пов'язаний з етичним вченням головних релігій світу, зокрема, християнства; - основні відомості про походження, історичний розвиток та теологічно-філософські особливості християнства та світових і національних релігій; - функції та зміст релігійної етики в релігійно-культурній діяльності; - роль і особливості складових релігійної етики в основних релігійних конфесіях;
вміти	<ul style="list-style-type: none"> – використовувати вивчений матеріал з проблем релігійної етики у практичній релігієзнавчій, філософській, освітньо-виховній та культурній діяльності; – володіти релігієзнавчим та філософським інструментом для розпізнавання особливостей і конфесійних форм релігійної етики; – орієнтуватися в особливостях етики християнства, юдаїзму, мусульманства, буддизму та інших релігій; – розпізнавати автентичне значення і місце виразників

	<p>християнської етики в сучасних релігіях шляхом їх порівняння;</p> <p>– застосовувати знання християнської етики в поглибленні екуменічного діалогу між основними сучасними конфесіями.</p>
<p>Зміст дисципліни</p>	<p>Структуру змісту «Порівняльної етики» складають три змістові модулі (ЗМ):</p> <p>ЗМ 1. Етика як наука. ЗМ 2. Проблеми наукової етики. ЗМ 3. Практичні проблеми та завдання етики.</p> <p>ЗМ 1. Етика як наука.</p> <p>Тема 1.1. Предмет, суть та завдання етики. Проблеми порівняльної етики. Етика як наука. Предмет, об’єкт, структура і метод етики. Визначення філософсько-релігійної суті етики. Основні особливості філософської і теологічної етики – порівняльний дискурс. Аналіз співвідношення філософської та теологічної етики. Оцінка місця і ролі морального аспекту в теологічній та філософській етиці. Місце в філософській етиці її деонтологічної та утилітарної складових. Розкриття суті екзистенціальної етики. Аналіз відношення етики ситуаційної та етики теологічної і філософської. Теологічні засади і особливості етики монотеїстичних релігій.</p> <p>Тема 1.2. Філософсько-теологічні основи християнської етики та етики Старого Завіту. Оцінка спільного і відмінного в етиці християнства і юдаїзму. Означення критеріїв і засад істинності й святості монотеїстичних релігій як передумов їх моралі. Визначення основоположних засади морально-етичних парадигм юдаїзму і християнства. Святе Письмо (Біблія) – об’явлене джерело теології та етики юдаїзму (Старого Завіту) і християнства. Догматична конституція Другого Ватиканського собору про Боже Об’явлення «Боже слово» – «Dei Verbum». Оцінка Євангелій з позицій їх морально-етичного значення для людства. Аналіз значення християнства в становленні морально-етичної парадигми людства. Особливості етично-моральних категорій християнського віровчення. Оцінка юдейських етичних цінностей. Старозавітні корені християнської етично-моральної доктрини. Аналіз місця категорії любові в християнському морально-етичному вченні. Розкриття доктринальних теологічних засад конструктивності християнської етики. Визначення і розкриття засадничих рис моралі й соціальної етики Ісуса Христа. Нагірна проповідь Ісуса Христа – концептуальна основа новозавітної етики. Суспільно-моральні засади Нагірної проповіді Ісуса Христа.</p>

Аналіз теологічних засад морально-імперативних настанов Нагірної проповіді Ісуса Христа.

Тема 1.3. Етико-антропологічна концепція Кароля Войтили (папи Івана Павла II). Концепція філософії і теології людини в творчості Кароля Войтили (папи Івана Павла II). Аналіз етичних засад у поглядах Кароля Войтили (папи Івана Павла II) щодо проблеми суб'єктивності і динамізму людини. Пояснення наукової позиції Кароля Войтили (папи Івана Павла II) в етико-філософському трактуванні проблеми самовизначення і актуалізації людської особи. Трактатування Каролем Войтилою (папою Іваном Павлом II) етико-теологічної суті особи християнина в історії спасіння. Оцінка співвідношення етики і моральності (за Каролем Войтилою). Аналіз засадничих етико-моральних проблем (людської безкорисливості, щастя, задоволення, духовно-матеріальних цінностей) в інтерпретації Кароля Войтили (папи Івана Павла II). Особливості морально-етичних поглядів папи Івана Павла II в його енцикліці «Fides et Ratio» – «Віра і Розум».

ЗМ 2. Проблеми наукової етики.

Тема 2.1. Етика й моральність. Проблема реалізму етики в контексті природи людини та її етичної досконалості.

Засадничі філософські та теологічні проблеми наукової етики. Аналіз походження та теологічної природи етичних норм. Місце реалізму в філософській та теологічній етиці. Теологічне розуміння духовно-суспільної природи та етичної досконалості людини. Аналіз релігійно-етичних засад гуманізму і призначення людини. Місце та роль в християнській етиці категорій справедливості, любові, справедливості та проблеми боротьби. Співвідношення християнської моральності і природи людини. Особливості етично-моральних категорій християнського віровчення. Обґрунтування ролі духовних християнських цінностей у побудові миру в світі. Оцінка християнському тлумаченню страждань і суспільного зла. Місце та роль в християнській етиці категорій справедливості, любові, справедливості та проблеми боротьби.

Тема 2.2. Мета, обов'язок і гуманізм людини і антропологічні передумови етики в християнстві та інших релігіях. Сучасні етичні системи і проблеми моралі.

Загальнолюдський зміст моральності. Закономірності історичного прогресу в царині людської моральності. Ціннісні орієнтації в людській моральності. Особливості впливу феномену релігії на становлення загальнолюдських морально-етичних цінностей. Теоцентричні та антропоцентричні передумови етики головних релігій світу. Роль духовних

складових (аскеза, справедливість, спокутування та ін.) в етиці і їх місце в різних релігіях. Засади християнської аскези як досконалого упокорення і споглядання Бога. Природно-антропологічні передумови релігійної етики. Проблема походження людини та її душі. Співвідношення християнської моральності і природи людини. Український аспект моральних цінностей національного буття.

ЗМ 3. Практичні проблеми та завдання етики.

Тема 3.1. Другий Ватиканський собор про релігійно-етичні проблеми сучасності. Загальні цінності християнської етики в порівнянні до інших релігій. Теологічні й морально-етичні засади відкритості християнства до діалогу з іншими релігіями. Проблеми етики релігій в Декларації II Ватиканського собору про відношення церкви до нехристиянських релігій «В наші часи» – «Nostra etate». Основоположні засади морально-етичної парадигми християнства. Об'явлена природа морального вчення юдаїзму. Оцінка юдейських етичних цінностей, запозиченим ісламом. Аналіз спільного й відмінного в етичному вченні християнства і юдаїзму, християнства і буддизму. Теократичні принципи і етичні наслідки суспільних норм ісламу. Морально-етичне вчення ісламу. Культ Богородиці та його етичні наслідкам в християнстві та ісламі. Онтологічні передумови й засади етики буддизму. Етично-політичне вчення конфуціанства та онтологічні передумови його етики. Основні засади філософської етики даосизму і джайнізму. Теологічні передумови етики християнства і даосизму. Етичні особливості релігій Китаю та Японії в контексті християнської етики. Етичні вчення релігій Індії в світлі християнської етики. Порівняльна оцінка етики християнства і синтоїзму.

Тема 3.2. Соціально-етичні проблеми, проблема виховання, родини, жінки й дитини в провідних релігіях світу. Соціально-етичні й морально-виховні проблеми в християнстві та в інших релігіях. Суспільно-етичне значення та моральна функція провідних світових релігій. Типові концепції морального зла в релігіях та їх спільні засади. Моральні основи ліберальної держави. Моральні передумови пошуку суспільного миру. Християнські засади морально-етичного вчення про родину. Аналіз морально-етичної позиції християнства щодо жінки. Морально-етичні особливості ставлення християнства до дітей. Соціальні засади християнської моралі у ставленні до людей з фізичними вадами, до бідності, до покори й служіння ближньому. Етичні принципи дотримання гідності і суспільної рівності людей в християнстві. Оцінка християнського тлумачення морально-етичної категорії смерті. Аналіз з етичних позицій проблеми

	фаталізму в релігіях Азії. Морально-етичні наслідки індуського вчення про реінкарнацію та його фаталізм.
Тривалість	90 год. (12 год. лекцій, 18 год. семінарів, 60 год. самот. роботи).
Форма контролю	залік
Назва дисципліни	РЕЛІГІЙНА ФІЛОСОФІЯ
Статус	Дисципліни вільного вибору студента циклу професійної підготовки
Рік семестр	IV VII
Мета навчальної дисципліни	ознайомити студентів із специфікою основних напрямків релігійної філософії.
Завдання	Після закінчення курсу студент повинен
знати	<ul style="list-style-type: none"> – основні поняття та категорії релігійної філософії; – методологічні засади дослідження в релігійній філософії, її місце у системі філософського знання; – головних представників релігійно-філософської думки та їх вчення; – специфіку головних напрямків релігійної філософії; – основні варіанти вирішення онтологічних, гносеологічних, історіософських, аксіологічних, етичних проблем, що їх пропонує релігійна філософія; – історію розвитку головних релігійно-філософських вчень та ідей; основні джерела вивчення релігійно-філософської думки; історію взаємодії релігійного та філософського світоглядів в контексті окремих релігій.
вміти	<ul style="list-style-type: none"> – орієнтуватись в понятійному апараті релігійної філософії; – виявляти подібності та відмінності між релігійною філософією та теологією; – аналізувати специфіку взаємодії релігійного та філософського знання; – визначати походження основних релігійно-філософських ідей; – викладати власні знання з релігійно-філософської тематики; – вести наукову дискусію по основним релігійно-філософським проблемам, – давати кваліфіковану характеристику теоретичним положенням новітніх релігійно-філософських напрямів з огляду на традиційні релігійно-філософські вчення; – аналізувати релігійно-філософські тексти; – підбирати джерельну базу для дослідження тих чи

	інших проблем, що стосуються релігійної філософії.
Зміст дисципліни	<p>Структуру змісту «Релігійної філософії» складають сім змістових модулів (ЗМ):</p> <p>ЗМ 1. Предмет релігійної філософії та її основні проблеми. ЗМ 2. Релігійна філософія буддизму ЗМ 3. Релігійна філософія східної християнської традиції. ЗМ 4. Релігійна філософія східної християнської традиції: російська релігійна філософія ЗМ 5. Філософія західної християнської традиції.. ЗМ 6. Філософія протестантизму. ЗМ 7. Релігійна філософія ісламу та юдаїзму.</p> <p>ЗМ 1. Предмет релігійної філософії та її основні проблеми. Співвідношення філософії та релігії. Проблема можливості релігійної філософії. Предмет, завдання релігійної філософії та її основні проблеми. ЗМ 2. Релігійна філософія буддизму. Основні ідеї буддистської філософії. Філософія хінаяни та махаяни. Філософія дзен-буддизму. ЗМ 3. Релігійна філософія східної християнської традиції. Зародження християнської філософії. Ранній етап розвитку східної патристики. Пізній етап східної патристики. Філософські погляди учасників каппадокійського гуртка. Філософське підґрунтя ісихазму. ЗМ 4. Релігійна філософія східної християнської традиції: російська релігійна філософія. Філософія позитивної всеєдності В.Соловйова. Людина, свобода, творчість у філософії М.Бердяєва. Релігійна філософія Сергія Булгакова. Інтуїтивізм М.Лосського. ЗМ 5. Філософія західної християнської традиції. Головні напрямки релігійної філософії західної християнської традиції. Філософські погляди св. Августина. Філософія Томи Аквінського. Неотомізм. Неоавгустинізм. ЗМ 6. Філософія протестантизму. Ортодоксальна теологія (Мартін Лютер, Жан Кальвін). Ліберальна теологія. Діалектична теологія. Новітні школи у протестантській філософії. ЗМ 7. Релігійна філософія ісламу та юдаїзму. Виникнення ісламу та його культура. Калам. Релігійно-філософські ідеї представників ісламського аристотелізму. Філософські засади суфізму. Єврейська середньовічна релігійна філософія.</p>
Тривалість	90 год. (12 год. лекцій, 18 год. семінарів, 60 год. самост. роботи)
Форма контролю	залік

Назва дисципліни	ПРАКСЕОЛОГІЯ
Статус	Дисципліни вільного вибору студента циклу професійної підготовки
Рік семестр	IV VII
Мета навчальної дисципліни	ознайомити студентів із загальною теорією організації ефективної діяльності, основними принципами та законами будь-якої діяльності людини.
Завдання	Після закінчення курсу студент повинен
знати	<ul style="list-style-type: none"> - предмет, завдання та функції праксеології; - етапи становлення праксеології як науки та сучасні напрямки праксеологічних досліджень; - понятійно-категоріальний апарат курсу; - основні етапи і засоби діяльності; - зміст простої та складної дій, їх види; - загальні принципи організації ефективної праці; - структуру організації трудових колективів, принципи їх функціонування й правила управління ними; - типологію помилок і порушень у процесі праці; - критерії оцінки результатів діяльності; - принципи ефективної організації відпочинку.
вміти	<ul style="list-style-type: none"> - використовувати отримані знання та навички під час створення оптимальних моделей організації певних галузей та видів розумової і фізичної праці; - давати аргументовану оцінку результатам діяльності; - користуватись категоріальним та понятійним апаратом праксеології; - працювати із загальною, спеціальною та методичною науковою літературою з курсу.
Зміст дисципліни	<p>Структуру змісту «Праксеології» складають 8 тем:</p> <p>Тема 1. Теоретико-методологічні основи праксеології Предмет праксеології. Місце праксеології у системі філософських дисциплін, науці та повсякденному житті сучасної людини. Завдання праксеології, її рекомендаційний характер.</p> <p>Джерела праксеологічного знання. Причини виникнення та основні віхи розвитку праксеологічного знання. Сучасні досягнення та перспективи праксеології.</p> <p>Тема 2. Діяльність як філософська проблема Діяльність як спосіб буття людини, її взаємодії зі світом. Структура та види діяльності.</p> <p>Проблема трансформації людської діяльності: філософський, релігійний та науковий підходи. Діяльність і суспільні відносини. Культура як технологія діяльності. Діяльність і свобода. Раціональні межі і перспективи людської діяльності.</p>

Тема 3. Аналіз дії

Праця як складний ланцюг причинних зв'язків між простими діями. Зміст та специфіка елементарної дії.

Загальна характеристика складових праці.

Складна дія та її види: акорд дій, полоса дій, сплетіння дій.

Складна дія замкнутого та відкритого циклів.

Тема 4. Підготовка складної дії

Проблема можливості дії в праксеології.

Планування як важлива умова ефективною дії. Критерії «хорошого» плану та основні принципи планування. Методи дії та їх роль у процесі діяльності. Безпосередні підготовчі дії.

Проби як частина підготовки складної дії.

Тема 5. Аксиологія дії

Взаємозв'язок аксиології та праксеології. Мета, мотиви та стимули дії, їхній взаємозв'язок та взаємообумовленість.

Цілі діяльності та їх класифікація.

Основні та допоміжні критерії оцінки діяльності. Поняття досконалої дії. Майстерність як ідеал праксеології.

Аксиологія суб'єкта діяльності.

Тема 6. Практиологія колективної дії

Колективна дія та ступені колективності.

Потреба координації дій та основні принципи організації взаємодії. Соціотехніка як теорія досконалої суспільної дії, її основні методи.

Негативна кооперація та форми її вираження. Техніки боротьби та її джерела. Основні прийоми та методи боротьби.

Практиологія управління. Поняття керівництва, його функції та класифікація. Етапи та фази управління. Керівник як організатор колективної дії, його обов'язки та відповідальність. Способи керівництва. Принципи та механізми «хорошого» керівництва.

Тема 7. Розумова діяльність

Специфіка розумової праці та її основні стадії. Алгоритм творчого процесу та фази виявлення нових ідей.

Основні принципи техніки розумової праці. Криза традиційного підходу до пошуку рішень. Основні стилі мислення та їх зв'язок зі стилем роботи.

Тема 8. Практиологічний аспект організації відпочинку

Союз праці та відпочинку з позиції праксеології, праксеологічні принципи їх гармонізації.

Види відпочинку та їх вплив на працездатність людини.

Працездатність та її етапи. Поняття втоми і перевтоми, їх наслідки та профілактика.

Практиологічний зміст поняття режим дня та загальні рекомендації щодо його організації. Зв'язок праксеології та ергономіки.

Тривалість	90 год. (12 год. лекцій, 18 год. семінарів, 60 год. самот. роботи)
Форма контролю	залік
Назва дисципліни	ЕРИСТИКА
Статус	Дисципліни вільного вибору студента циклу професійної підготовки
Рік семестр	IV VIII
Мета навчальної дисципліни	Ознайомити із еристикою як теорією і практикою суперечки
Завдання знати	Після закінчення курсу студент повинен Базові моделі суперечки, підстави і принципи суперечки, стратегію і тактику суперечки.
вміти	Проводити логічний аналіз конфліктного діалогу, аргументації та критики, нейтралізувати прийоми впливу в суперечці.
Зміст дисципліни	<p>Структуру змісту «Евристика» складають три ЗМ (дев'ять тем):</p> <p>Тема 1. Поняття і предмет еристики Тема 2. Базові моделі суперечки Тема 3. Підстави і принципи суперечки Тема 4. Застосування законів логіки усупереччі Тема 5. Запитання і відповіді у суперечці Тема 6. Аргументація і критика у суперечці Тема 7. Правила і помилки в суперечці Тема 8. Прийоми впливу в суперечці</p> <p>ЗМ 1. Теоретичні моделі і принципи суперечки Тема 1. Поняття і предмет еристики Еристика, її визначення та історія. Еристика як техніка і методика ведення суперечки. Риторика. Діалектика. Софістика. Неориторика. Теорія аргументації. Неформальна логіка. Еристика в античності. Еристика в добу Середньовіччя. Еристика в епоху Відродження. Еристика у Новий час. Сучасний етап розвитку еристики. Тлумачення суперечки. Учасники суперечки. Суперечка як конфліктний діалог. Дискусія. Полеміка. Диспут. Дебати. Еклектика. Софістика. Пропонент. Опонент. Аудиторія. Проблема класифікації суперечок. Суперечка заради істини. Суперечка заради переконання. Суперечка заради перемоги. Суперечка заради суперечки. Суперечка-монолог. Суперечка-діалог. Суперечка-полілог. Усна суперечка. Письмова суперечка. Тема 2. Базові моделі суперечки</p>

Формально-логічна модель суперечки. Логічний, психологічний, риторичний, лінгвістичний та евристичний аспекти суперечки. Особливості створення формально-логічної моделі суперечки. Теоретико-ігрова модель суперечки. Суперечка з погляду теорії ігор. Ситуація суперечки. Гравці. Мета ігрової суперечки. Стратегія ігрової суперечки. Тактика ігрової суперечки. Хід ігрової суперечки. Виграш. Діалогіко-прагматична модель суперечки. Прагматика діалогу. Стратегія діалогу. Стратегія безконфліктного діалогу. Стратегія в режимі слабого конфлікту. Стратегія в режимі гострого конфлікту. Тактика діалогу. Конструктивна тактика. Деструктивна тактика.

Тема 3. Підстави і принципи суперечки

Підстави суперечки. Об'єктивні підстави суперечки. Індивідуальна структура мислення. Суб'єктивні підстави суперечки. Мотиви, стимули і цілі суперечки. Умови і норми суперечки. Умови раціональної суперечки. Норми суперечки. Норми раціональності. Норми логічності. Норми адекватності. Вимоги до суперечки. Принципи ведення суперечки та правила їх застосування. Стратегія і тактика суперечки. Головні стратегічні принципи і тактичні правила суперечки.

ЗМ 2. Логічні основи суперечки

Тема 4. Застосування законів логіки у суперечці

Загальна характеристика законів логіки в ситуації суперечки. Закон мислення. Закон логіки. Логічний закон. Закони традиційної логіки. Логічний закон у традиційній логіці. Головні і другорядні закони традиційної логіки. Закони сучасної логіки. Логічний закон в сучасній логіці. Практичне значення законів логіки у суперечці. Закон тотожності та його практичне значення у суперечці. Закон несуперечності та його практичне значення у суперечці. Закон виключеного третього та його практичне значення у суперечці. Закон достатньої підстави та його практичне значення у суперечці. Закони логіки та причини нерозуміння у суперечці. Багатозначні імена. Полісемія. Омонімія. Оказіональні вирази. Ситуативні або індексні слова. Смісл загальних імен.

Тема 5. Запитання і відповіді у суперечці

Логічна характеристика запитань і відповідей.

Запитально-відповідальний комплекс. Запитувач і відповідач. Логічна структура запитання. Логічно коректне і логічно некоректне запитання. Відповідь та її характеристики. Істина і хибна відповідь. Правильна відповідь. Сильна і слабка відповідь. Неправильна відповідь. Функції запитань. Функції відповідей. Класифікація запитань і відповідей. Відкриті та закриті запитання. Загальні та часткові запитання. Вузлові та навідні запитання. Творчі та нетворчі запитання. Прямі і

побічна відповідь. Повна і неповна відповідь. Короткі та великі відповіді. Релевантні та не релевантні відповіді. Методи і правила постановки запитань та побудови відповідей. Метод дедуктивної послідовності запитань і відповідей. Метод узагальнювальної індукції. Метод еnumerативної індукції. Метод елімінативної індукції. Правила формулювання запитань і відповідей.

Тема 6. Аргументація і критика у суперечці

Аргументація, її види та техніка аналізу. Суперечка як частковий випадок аргументації. Аргументація в епістемічному плані. Аргументатор. Аудиторія аргументації. Аргументація у комунікаційному плані. Адресант. Адресат. Складники аргументації. Контекст аргументації. Функції аргументації. Види аргументації. Критика та її види. Неявна критика. Явна критика. Деструктивна критика. Конструктивна критика. Комбінована критика. Оцінка висловлювань в аргументації і критиці. Критерії оцінки тверджень. Критерії оцінки імперативів. Критерії оцінки запитань.

ЗМ 3. Психологічні підстави суперечки

Тема 7. Правила і помилки в суперечці

Правила щодо організації суперечки та типові помилки при їх порушенні. Правило свободи. Оголошення точки зору священною. Накладання табу на точку зору. Аргумент до палиці. Аргумент до жалю. Аргумент до людини. Правило логічності. Ствердження консеквентна. Заперечення антецедента. Хибна дилема. Поспішне узагальнення. Правило тягаря доведення. Перенесення тягаря доведення на опонента. Усунення від тягаря доведення. Правило заборони неправдивих аргументів. Хибний, брехливий і суб'єктивний аргумент. Провокаційні запитання. Правило релевантності аргументації. Патетична помилка. Аргумент до мас. Аргумент до авторитету. Аргумент до скромності. Правило завершення суперечки. Відмова від зняття точки зору. Відмова від зняття зауважень. Правила щодо процесу суперечки та типові помилки при їх порушенні. Правило обґрунтування точки зору. Нехтування точністю. Втрата точки зору. Підміна точки зору. Правило критики точки зору. Фіктивний супротивник. Правило обґрунтування аргументів. Необґрунтований аргумент. Надмірне обґрунтування. Колова аргументація. Правило подання аргументації. Зловживання неясністю.

Тема 8. Прийоми впливу в суперечці

Визначення маніпулювання. Вплив у суперечці.

Маніпулювання у філософському розумінні. Маніпулювання у психологічному сенсі. Маніпулювання в еристиці. Маніпулятор. Об'єкт маніпуляції. Прийом впливу в суперечці. Коректні та некоректні прийоми. Передумови маніпулювання.

	Цивілізаційний контекст. Соціальні контексти. Міжособистісний контекст. Мотиваційний контекст. Контекст техніко-операційної діяльності. Цілі та засоби маніпулювання. Мова. Корупція мови. Новомова. Раціональне пізнання. Логічне мислення. Асоціативне мислення. Сфера почуттів. Прийоми вербального і невербального маніпулювання у суперечці. Вербальний вплив у суперечці. Невербальна комунікація у суперечці. Тактичні та психологічні прийоми маніпулювання у суперечці. Тактичні прийоми у суперечці. Психологічні прийоми впливу.
Тривалість	90 год. (18 год. лекцій, 18 год. семінарів, 54 год. самот. роботи)
Форма контролю	залік
Назва дисципліни	ФІЛОСОФСЬКІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОГО ПРИРОДОЗНАВСТВА
Статус	Дисципліни вільного вибору студента циклу професійної підготовки
Рік семестр	II III
Мета навчальної дисципліни	ознайомлення студентів (гуманітарних спеціальностей) з додатковою для них невід'ємною компонентою єдиної культури – природознавством, та формування в них цілісної системи поглядів на оточуючий світ. Даний курс – не просто сукупність вибраних розділів традиційних курсів фізики, хімії, біології і екології – це продукт міждисциплінарного синтезу на основі комплексного історико-філософського, культурологічного і еволюційно-синергетичного підходу до сучасного природознавства.
Завдання	Після закінчення курсу студент повинен
знати	про особливості сучасного природознавства, про концепції простору і часу, про принципи симетрії і закони збереження, про корпускулярну і континуальну традиції в описі природи, про співвідношення порядку і безпорядку в природі; про самоорганізацію в живій і неживій природі, ієрархію структурних елементів матерії від мікро- до макро- і мегасвіту, про взаємодію фізичних, хімічних і біологічних процесів; про специфіку живого, принципи еволюції, відновлення і розвиток живих систем, про людину в еволюції Землі, про ноосферу і парадигму єдиної культури.
вміти	застосовувати філософську методологію до розуміння сучасного стану природничо- наукового знання; аналізувати етичні проблеми, пов'язані з роллю науки в сучасному суспільстві; критично мислити, утверджувати моральну відповідальність вченого за результати досліджень; аргументувати значення парадигм розвитку науки для

	цивілізаційного поступу України.
<p>Зміст дисципліни</p>	<p>Тема 1. Природознавство: визначення і зміст поняття. Історія розвитку природознавства. Методологія наукових досліджень. Завдання природознавства. Взаємозв'язок природничих наук. Фундаментальна і прикладна наука. Технології. Теза про дві культури. Етапи (стадії) пізнання природи. Глобальні природничо-наукові революції. Роль космології в світоглядних природничо-наукових революціях. Поняття методології і методу. Методи емпіричного і теоретичного пізнання. Форми наукового знання. Процес наукового пізнання. Критерії істинності наукового знання.</p> <p>Тема 2. Матерія та її види. Будова речовини. Властивості. Властивості матерії. Атоми і молекули, їх структура, властивості, класифікація. Макроскопічні тіла. Молекулярно-кінетичне вчення про будову речовини. Зв'язок між характеристиками атомів і молекул і властивостями речовини в різних агрегатних станах. Електричний струм. Поле.</p> <p>Тема 3. Природничо-наукові картини світу. Механічна та електромагнітна картини світу. Рух – одна з основних проблем природознавства. Арістотелівське уявлення про рух. Механіка Галілея як основа механіки Ньютона. Механіка Ньютона. Основні поняття, закони і принципи механічної картини світу. Закони руху. Закони збереження. Принцип відносності у класичній механіці. Поняття простору-часу у механічній картині світу. Електромагнітна картина світу. Філософські висновки з класичної механіки та електромагнетизму.</p> <p>Тема 4. Концепція відносності простору-часу. Концепція відносності простору-часу. Спеціальна теорія відносності та її роль у науці. Поняття простору-часу у спеціальній теорії відносності. Загальна теорія відносності. Філософські висновки з теорії відносності.</p> <p>Тема 5. Квантово-польова картина світу. Концепція невизначеності в квантовій механіці. Формування ідеї квантування фізичних величин. Корпускулярно-хвильовий дуалізм світла і речовини. Ймовірнісний характер передбачень квантової механіки. Основні поняття і принципи квантово-польової картини світу. Філософські висновки з квантової механіки. Концепція атомізму і елементарні частинки. Революція у природознавстві і виникнення вчення про будову атома. Подальший розвиток концепції атомізму. Структурні рівні матерії.</p> <p>Тема 6. Термодинамічна картина світу. Концепція детермінізму і статистичні закони.</p>

	<p>Робота в механіці. Закон збереження і перетворення енергії в механіці. Концепція детермінізму і статистичні закони. Імовірність як атрибут великих систем. Стріла часу. Проблема теплової смерті Всесвіту і флуктуаційна гіпотеза Больцмана. Концепція незворотності і термодинаміка. Відкриті системи і нерівноважна термодинаміка. Самоорганізація в відкритих системах.</p> <p>Тема 7. Мегасвіт, основні космологічні уявлення. Хімічна еволюція Землі.</p> <p>Основні уявлення про мегасвіт. Космологічної моделі всесвіту. Сонячна система. Стандартна модель еволюції Всесвіту. Теорія Великого Вибуху. Філософсько-світоглядні проблеми космології еволюції.</p> <p>Хімічна еволюція Землі. Поняття самоорганізації в хімії. Загальна теорія хімічної еволюції і біогенезу. Теорії виникнення життя.</p> <p>Тема 8. Специфіка живого. Концепція еволюції в біології. Людина. Концепція біосфери і екологія.</p> <p>Специфіка і системність живого. Концепція рівнів біологічних структур та організації живих систем. Управління і регуляція в живих системах. Еволюційна теорія Дарвіна – Уоллеса.</p> <p>Сучасна (синтетична) теорія еволюції. Основні закони і фактори еволюції. Філософські проблеми еволюційної теорії. Місце людини в системі тваринного світу і антропогенез. Еколого-еволюційні можливості людини. Біосфера і місце людини в біосфері. Концепція Вернадського про біосферу. Перехід від біосфери до ноосфери. Сучасна концепція екології. Основні концепції і перспективи біотехнології.</p> <p>Тема 9. Концепція самоорганізації в науці. Принципи симетрії у науковій картині світу. Еволюційно-синергетична парадигма.</p> <p>Поняття симетрії. Симетрія простору-часу і закони збереження. Симетрія і асиметрія живого. Порушення симетрії як джерело самоорганізації. Основні поняття і принципи синергетики. Питання про цінність науки. Перспективи інтеграції знань в науці майбутнього.</p>
Тривалість	90 год. (14 год. лекцій, 18 год. семінарів, 58 год. самост. роботи)
Форма контролю	залік
Назва дисципліни	ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ СВОБОДИ СОВІСТІ
Статус	Дисципліни вільного вибору студента циклу професійної підготовки
Рік семестр	II III

Мета навчальної дисципліни	Дисципліна передбачає знайомство та науково-аналітичне дослідження свободи совісті у сучасному українському середовищі та на рівні світового співтовариства.
Завдання	Після закінчення курсу студент повинен
Знати	<ul style="list-style-type: none"> - зміст основних понять, що характеризують прояви людської свободи; - відмінності між основними термінами, що застосовуються для виявлення сутності віротерпимості; - особливості становлення правових засад віротерпимості в Україні; - зміст правових актів, що законодавчо закріплюють права людини в сучасній Україні.
Вміти	<ul style="list-style-type: none"> - пояснювати особливості історичного утвердження права людини на свободу совісті та віросповідання; - аналізувати відмінності між різними поняттями, що позначають свободу людини; - використовувати свої знання для оцінки стану справ із свободою совісті в суспільному житті України.
Зміст дисципліни	<p>Нормативно-правова база гарантування свободи совісті. Свобода релігій та переконань: міжнародні норми та інститути. Конституція та закони України про свободу совісті. Аналіз Загальної декларації прав людини. Основні акценти Міжнародного пакту про громадянські і політичні права. Поширення і утвердження ідеї свободи совісті в Україні Чому ідея свободи совісті – продукт історичного і соціального досвіду? Як формувалась свобода совісті на теренах України? Розкажіть про правові акти стосовно свободи совісті після Жовтневої революції. В чому полягає декларативний характер свободи совісті в умовах тоталітарного режиму. Свобода совісті в незалежній українській державі. 1. Зміни у церковно-державних відносинах після проголошення України незалежною державою. 2. Загальна характеристика Закону України про свободу совісті і релігійної організації. 3. Основні принципи Закону України „Про свободу совісті і релігійні організації”. 4. Реалізація права на свободу совісті в Україні в контексті вимог міжнародного права.</p>
Тривалість	90 год. (14 год. лекцій, 18 год. семінарів, 58 год. самост. роботи)
Форма контролю	залік

Назва дисципліни	ПРАКТИЧНА ЕТИКА
Статус	Дисципліни вільного вибору студента циклу професійної підготовки
Рік семестр	II IV
Мета навчальної дисципліни	вивчити та проаналізувати актуальні прикладні моральні проблеми сучасної культури. Програма курсу орієнтована й на аналіз зміни розуміння проблем практичної етики у контексті світової, української наукової та філософської думки.
Завдання	Після закінчення курсу студент повинен
знати	понятійно-категоріальний апарат, основні ідеї практичної етики, основні поняття прикладної етики, актуальні проблеми практичної етики сучасності у світі, в Україні та шляхи їх вирішення.
вміти	застосовувати одержані знання у навчальній та професійній діяльності, інтегрувати їх в інші галузі філософських досліджень, оперувати понятійно-категоріальним апаратом, аналізувати особливості прикладних моральних проблем, проводити компаративний аналіз різних підходів до вирішення моральних проблем, формувати і аргументувати власну моральну позицію щодо осмислення кожної проблеми практичної етики
Зміст дисципліни	Тема 1. Історія виокремлення практичної етики, її предмет і завдання Історія, особливості виокремлення практичної етики. Предмет і завдання дисципліни. Тема 2. Утилітаризм як методологічна основа практичної етики Корисність, зв'язок приватних і суспільних інтересів у вченні І.Бентама. Єдність відчуттів і вчинків як зміст моральності (Дж. Мілль). Корисність і альтруїзм (Д.С. Мілль). Тема 3. Метаетика як методологічна основа практичної етики Логіко-лінгвістичний аналіз етичної проблематики. Добро як мета і засіб (Дж.Мур). Інтуїтивізм. Тема 4. Прагматизм як методологічна основа практичної етики Випадковість як прояв свободи духу (Ч.Пірс). Корисність вчинку для суб'єкта (У.Джемс). Своєрідність інтерпретацією у прагматизмі та неопрагматизмі. Тема 5. Раціоналізм і егоїзм. Насилля і ненасилля. Раціоналізм як етичний метод. Любов до себе й егоїзм. Взаємини людина-соціум-суспільство-держава. Суб'єктність і об'єктність. Поняття насилля і ненасилля, основні концепції. Прагматичний і абсолютистський підходи. Етичне розуміння війни. Смертна кара. Цінність людського життя і право його

	<p>позбавлення: історичний і етичний дискурс. Проблеми смертної кари у сучасному світі.</p> <p>Тема 6. Гендерний аспект практичної етики Основні напрями гендерних досліджень. Моральні гендерні стереотипи, їх динаміка. Сучасна гендерна проблематика та шляхи її вирішення: практична етика. Зміна розуміння сучасної сім'ї та проблеми прикладної етики.</p> <p>Тема 7. Екологічна етика Філософські аспекти екологічних проблем. Екологічний антропоцентризм. Соціальний розвиток, цінність навколишнього середовища. Екологія як політична парадигма. Екологічна діяльність ЮНЕСКО. Рух Greenpeace. Людина і світ природи.</p>
Тривалість	180 год. (24 год. лекцій, 36 год. семінарів, 120 год. самот. роботи)
Форма контролю	залік
Назва дисципліни	БІОЕТИКА
Статус	Дисципліни вільного вибору студента циклу професійної підготовки
Рік семестр	III VI
Мета навчальної дисципліни	вивчити та проаналізувати актуальні теоретичні та прикладні моральні проблеми біоетики. Програма курсу орієнтована й на аналіз зміни розуміння проблем біоетики у контексті світової, української наукової та філософської думки.
Завдання	
знати	основні поняття, особливості проблем біоетики, зміст основних теорій, концепцій, ідей; актуальні проблеми сучасності у світі, в Україні та шляхи їх вирішення;
вміти	застосовувати одержані знання у навчальній та професійній діяльності, інтегрувати їх в інші галузі філософських досліджень, оперувати понятійно-категоріальним апаратом, аналізувати особливості прикладних моральних проблем, проводити компаративний аналіз різних підходів до вирішення моральних проблем, формувати і аргументувати власну моральну позицію щодо осмислення основних проблеми біоетики.
Зміст дисципліни	<p>Тема 1. Біоетика: історичні витоки, засади та принципи Історико-етичне становлення проблематики біоетики. Сенс життя і смерті як світоглядний принцип біоетики. Цінності та принципи біоетики.</p> <p>Тема 2. Сучасна біоетика і її предмет Біоетика як наука. Предмет, основні проблеми. Прикладні проблеми біоетики.</p>

	<p>Тема 3. Філософсько-науковий вимір генетичного дослідження</p> <p>Сучасні дослідження генетики, їх етичний аспект. Основні проблеми та шляхи розв'язання. Межі втручання у генофонд і відповідальність за них.</p> <p>Тема 4. Науково-медичні аспекти розвитку сучасної медицини.</p> <p>Предмет біоетичної дискусії. Межа життя і смерті. Проблема реального і віртуального людського тіла. Медично-технологічне втручання у тіло і його межі. Колізія медицини й етики. Професійні й етичні аспекти діяльності лікаря. Суб'єктність лікаря, пацієнта. Клятва Гіппократа і її актуальність. Спроби етичної регуляції лікарської діяльності.</p> <p>Тема 5. Трансплантація. Клонування</p> <p>Сутність та історичний розвиток явища. Основні моральні та правові проблеми, пов'язані з пересадкою органів і тканин від живих донорів. Проблеми міжнародної співпраці у трансплантології. Етико-правові проблеми експорту-імпорту донорських органів.</p> <p>Часткове і повне клонування. Моральна та правова основа. Ризики, перспективи, відповідальність. Історія клонування у світі. Клонування і релігія. Клонування і політика. Етичний аспект цієї проблеми.</p> <p>Тема 6. Штучне запліднення</p> <p>Концепція життя у сучасній медицині. Визначення проблеми материнства, батьківства. Етико-правові основи штучного запліднення. Відповідальність.</p> <p>Тема 7. Аборт</p> <p>Моральний аспект права на припинення життя плоду: усвідомлення, вільний вибір, відповідальність. Право жінки на рішення. Правове регулювання абортів. Цінність життя людини, жінки, чоловіка як профілактика абортів. Свідоме ставлення до статевого життя. Готовність до появи дитини. Прощення за аборт і відновлення до нормального життя і самоцінності жінки. Медико-психологічний супровід.</p> <p>Тема 8. Евтаназія</p> <p>Концепція смерті у сучасній медицині. Етичні проблеми паліативного лікування. Проблема моральності самогубства і «лікарського вбивства». Право людини на вихід з життя. Релігійні, культурологічні, етичні основи.</p>
Тривалість	180 год. (24 год. лекцій, 36 год. семінарів, 120 год. самот. роботи)
Форма контролю	залік

Назва	ЕТИКА БІЗНЕСУ
--------------	----------------------

дисципліни	
Статус	Дисципліни вільного вибору студента циклу професійної підготовки
Рік семестр	III VI
Мета навчальної дисципліни	формування у студентів знань щодо підвищення ефективності управління бізнесом на основі застосування сучасних наукових етичних концепцій, понять, методів і технологій та завдяки правильному використанню менеджерами різних рівнів етичних принципів ведення бізнесу на основі створення цілісної системи соціально-психологічного управління бізнес-процесами конкретного підприємства.
Завдання	Вивчити термінологічну базу етики та філософії бізнесу з метою її використання в реальних виробничих умовах; обґрунтувати роль етики бізнесу в системі підприємницької діяльності; вивчити етичні принципи соціальної відповідальності щодо ведення бізнесу; формувати вміння щодо організації коректних ділових стосунків між підприємцями та між бізнесом і українським суспільством в цілому; обґрунтувати вибір форм і методів морального впливу на контрагентів, конкурентів та на підлеглих у сфері ведення бізнесу; вивчити етичні форми регулювання бізнесової діяльності; сформувати кодекс етичної діяльності бізнесмена. Після закінчення курсу студент повинен
знати	<ul style="list-style-type: none"> – предмет, об'єкт та категорії етики бізнесу та філософії підприємницької діяльності; – природу та сутність соціальної відповідальності бізнесу; – етичні та аксіологічні детермінанти соціальної відповідальності бізнесу; – теорії моделей підприємства і бізнесу в етичному контексті; – стандартні етичні алгоритми поведінки і вирішення спірних питань в бізнесі; – етичний аспект взаємодії людини з довкіллям у процесі ведення бізнесу; – етичні методи і форми функціонування механізмів адміністрування у процесі управління підприємницькими структурами; – етичні напрями підвищення соціальної відповідальності бізнесу на місцевому рівні
вміти	<ul style="list-style-type: none"> – застосовувати одержані знання із етики бізнесу у виробничій і професійній діяльності; – організувати систему налагодження ділових комунікацій з контрагентами і конкурентами та суспільством у цілому на основі етичних норм; – розробляти науково-етичні підходи до встановлення

	<p>зв'язків з бізнес-середовищем;</p> <ul style="list-style-type: none"> – мотивувати становлення коректних взаємостосунків з партнерами по бізнесу, конкурентами та органами центральної виконавчої влади та місцевого самоврядування на основі етичних норм та аксіологічних орієнтирів; – розробляти системи етичного стимулювання взаємовідносин з місцевим співтовариством; – розробляти заходи щодо підвищення етичності співробітників; – розробляти внутрішні етичні нормативи; – створювати комітети з етики на підприємстві; – оцінювати ступінь моральності поведінки людини.
<p style="text-align: center;">Зміст дисципліни</p>	<p style="text-align: center;">Структуру змісту «Етика бізнесу» складають чотири змістові модулі (ЗМ):</p> <p>ЗМ 1. Етика бізнесу як наука. ЗМ 2. Етика бізнесу у контексті підприємницької діяльності. ЗМ 3. Написання есе. ЗМ 4. Написання реферату.</p> <p>ЗМ 1. Етика бізнесу як наука</p> <p>Тема 1. Предмет, об'єкт етики бізнесу та її основні категорії. Поняття етики бізнесу. Специфіка етики бізнесу як галузі економічного і філософського знання. Функції етики бізнесу. Закони та категорії етики бізнесу. Методи етики бізнесу. Головні напрями розвитку етики бізнесу. Механізми розвитку економіки та можливість їх регулювання на основі етичних норм. Соціальні та етичні форми взаємодії в економічній сфері. Економічні та етичні закономірності, форми і способи економічної поведінки суспільних груп. Соціально-економічна та етична свідомість людей і соціальних груп, їхніх інтересів, запитів, ціннісних орієнтирів, громадської думки, життєвих планів, уявлень про шляхи вдосконалення суспільних відносин.</p> <p>Тема 2. Основні проблемні питання етики бізнесу. Етичні умови економічного розвитку. Співвідношення економічних та етичних норм у суспільстві. Людина та її економічна та етична свідомість як основні чинники економічної системи. Економічна система як система обміну товарами та послугами у суспільстві та роль етики в процесах обміну. Екологічна проблема як наслідок економічної діяльності та етична відповідальність підприємця. Праця людини в економічній системі у контексті морального вибору. Економічні та етичні цінності у їх співвідношенні. Співвідношення економіки та моралі. Проблема справедливості в економічній системі.</p> <p>Тема 3. Історія економічної етики та етичні погляди на</p>

виробництво і бізнес. Донауковий етап зародження економічної етики. Науковий етап розвитку етики бізнесу. Класичний період розвитку етики бізнесу та його основні ідеї. Сучасний період розвитку етики бізнесу. Становлення і розвиток етики бізнесу в Україні.

Тема 4. Проблема поєднання етики та теорії бізнесу з реальними виробничими умовами. Належність етичних норм діяльності та виробнича ситуація. Природні закономірності діяльності людини та етичні і аксіологічні норми. Конфліктність виробничих умов та можливість їх вирішення етичними засобами.

Тема 5. Етика бізнесу і мораль людини. Співвідношення моральної поведінки людини та етики бізнесу. Етика бізнесу як пошук найбільш гармонійних принципів виробничої діяльності людини. Моральні та економічні цінності у їх співвідношенні. Людина як суб'єкт морального та економічного життя. Виникнення економічних відносин між людьми та їхніми групами з приводу матеріальних речей, обставин, виробництва, розподілу, обміну, привласнення, володіння і використання (споживання) благ. Економічні відносини як різновид суспільних відносин, пов'язаних з особливою діяльністю людей та їхньою взаємодією, спрямованою на забезпечення насамперед матеріальних потреб людського життя та на досягнення певних соціальних переваг і цілей.

ЗМ 2. Етика бізнесу у контексті підприємницької діяльності.

Тема 6. Взаємозалежність морального особистого статусу особистості та її соціального статусу у підприємницькій діяльності. Нормативний і функціональний підходи до розуміння структури особистості. Нормативні елементи особистості: світогляд, духовне багатство, мораль. Функціональний підхід до структури особистості як вияв якостей, якими людина наділена як реальний суб'єкт життєдіяльності. Залежність соціального статусу особи у підприємницькій діяльності та її моральних якостей. Модель соціально-економічної людини (homo economicus) К.Брукнера і У.Меклінга як «людина винахідлива, оцінююча, максимізує користь».

Тема 7. Етичні принципи і норми підприємницької діяльності. Співвідношення етичних принципів та принципів підприємницької діяльності. Етичний принцип загального блага та принцип особистої вигоди підприємця. Особиста і соціальна відповідальність у процесі підприємницької діяльності. Повага до людини та її прав та необхідність

підприємницької конкуренції. Доброзичливість та конкуренція. Альтруїзм та егоїзм в діяльності підприємця. Чесність і відкритість та необхідність зберігати комерційну таємницю. Толерантність та конкуренція.

Тема 8. Етика та психологія підприємницького ризику. Ризик як інноваційна діяльність. Інновація та суспільна необхідність. Інновація та соціальна відповідальність. Необхідність етичного і інноваційного прогресу. Економічний ризик та необхідність суспільного блага. Бажання багатства та етичні норми.

Тема 9. Управлінська етика та психологія бізнесу. Співвідношення між необхідністю дотримання соціального порядку та бажанням наживи. Підприємництво як етична та технологічна логістика. Оплата праці як етична та соціальна норма. Управління як домінування над волею людини та етичний принцип свободи. Управління як необхідність досягнення підприємницького результату. Категоричність в управлінні та категоричний імператив. Прийняття економічних рішень на основі відкритості інформації.

Тема 10. Мотивація підприємницької діяльності та етичні форми мотивації. Матеріальна та моральна винагорода як мотиви підприємницької діяльності. Мотиви бізнесової дії як мотив збагачення. Умови і зміст праці як мотив діяльності. Соціальне визнання та корисність як мотиви праці. Посередництво в підприємницькій діяльності та необхідність довіри. Стимулювання підвищення ефективності виробництва на основі моральних принципів. Необхідність узгодження суспільних та індивідуальних потреб в процесі управління.

Тема 11. Етичний кодекс підприємця. Співвідношення етичної та економічної культури. Господарське та відповідальне ставлення до майна компанії (як до власного). Забезпечення довгострокової успішної діяльності компанії та добросовісне виконання своїх обов'язків. Підвищення ефективності праці на підприємстві як умова свого професійного і морального зростання. Чесність і відкритість у відносинах між робітниками. Принцип конкуренції і довіри у виконанні покладених виробничих завдань. Взаємне довір'я у стосунках між колегами, замовниками і споживачами.

Тема 12. Етика та психологія відповідальності у бізнесі. Соціальна відповідальність підприємців та їх інноваційна діяльність. Особиста та суспільна вигода у контексті альтруїзму, егоїзму, прагматизму та утилітаризму. Сутність соціальної відповідальності при веденні бізнесу. Корпоративна та соціальна відповідальність. Етична відповідальність підприємця за надання якісних послуг та пропозицію якісних товарів. Досягнення комерційного успіху

	<p>(зиску) та необхідність соціальної відповідальності в екологічній сфері.</p> <p>Тема 13. Етика договору у підприємницькій діяльності. Етична та економічна сутність договору. Довіра та відповідальність сторін у структурі підприємницького договору. Свобода у структурі договору. Свобода вибору напрямків і методів підприємницької діяльності, самостійність у прийнятті рішень, свобода попиту і пропозиції робочої сили, свобода надання товарів і послуг, свобода ініціативи і підприємливості, незалежність мислення у структурі договору.</p> <p>Тема 14. Співвідношення фінансового та етичного капіталу в економічній системі. Поняття фінансового і морального капіталу у їх співвідношенні. «Моральний капітал» у бізнесі як етичні норми або цінності, які забезпечують колективні дії та угоди на основі довіри і відповідальності. «Моральний капітал» як капітал принципів етичного спілкування, співробітництва, взаємодії, взаємної довіри і взаємодопомоги, що формуються в просторі міжособистісних економічних відносин. Процеси в економіці як процеси «моральної регуляції» економічної системи. Економічні ідеології та «моральний капітал».</p> <p>Тема 15. Господарча поведінка людини в контексті етичних норм та аксіологічних вимірів. Співвідношення підприємницької діяльності, етичних норм та цінностей. Сенс економічної дії та сенс людського буття. Етичні норми та цінності у структурі економічних ідеологій. Цінності як фундаментальний фактор розвитку економіки. Економічна корисність матеріального і духовного блага та його моральна та аксіологічна оцінка.</p>
Тривалість	180 год. (24 год. лекцій, 36 год. семінарів, 120 год. самост. роботи)
Форма контролю	залік

Назва дисципліни	ПРОФЕСІЙНА ЕТИКА
Статус	Дисципліни вільного вибору студента циклу професійної підготовки
Рік семестр	II IV
Мета навчальної дисципліни	засвоїти сучасні знання у сфері професійної етики.
Завдання знати	Після закінчення курсу студент повинен - чому існує потреба в професійній етиці;

	<ul style="list-style-type: none"> - специфіку застосування загальних моральних норм у майбутній професійній діяльності; - основні специфічні етичні принципи своєї майбутньої професії; - основні види професійної етики; - основні етичні проблеми, що виникають в професійній діяльності;
вміти	<ul style="list-style-type: none"> - здійснювати етичний дискурс в моральні засади своєї майбутньої професії; - використовувати принципи етики в процесі своєї професійної діяльності; - запобігати деформаціям професійної моральної свідомості.
Зміст дисципліни	Співвідношення загальної етичної теорії та прикладної і професійної етики. Історія розвитку професійної етики. Професійна етика як спосіб регуляції поведінки в конкретних видах професійної діяльності. Орієнтація на загальне благо як визначальна характеристика професійної етики. Специфіка й різновиди професійної етики. Загальні принципи професійної етики: професійний обов'язок і особлива форма відповідальності, професійна солідарність та корпоративність. Професійні етичні кодекси. Діяльність етичних комітетів. Етичні засади педагогічної та наукової діяльності.
Тривалість	Всього – 90 год., лекції – 12 год., семінарів – 18 год., самостійна робота – 60 год.
Форма контролю	залік
Назва дисципліни	ЕТИЧНА ЕКСПЕРТИЗА СУЧАСНИХ МОРАЛЬНИХ ДИЛЕМ
Статус	Дисципліни вільного вибору студента циклу професійної підготовки
Рік семестр	IV VIII
Мета навчальної дисципліни	викладання етичної експертизи є недопущення випадків невинуватеного втручання людини в заповідні екосистеми, порушення цілісності природного середовища, застосування негуманних методів вилучення або дослідження об'єктів рослинного і тваринного світу при проведенні науково-дослідних робіт.
Завдання знати	Після закінчення курсу студент повинен <ul style="list-style-type: none"> - основні поняття курсу - основні методи етичної експертизи - специфіку сучасних моральних дилем
вміти	- надавати об'єктивну комплексну оцінку відповідності теми основних напрямках науково-дослідних робіт, спрямованих на забезпечення розвитку заповідної справи,

	<p>формування національної екологічної мережі в Україні.</p> <ul style="list-style-type: none"> - виокремлювати обґрунтовані та доцільні методи дослідження. - прогнозувати наслідки виконання теми.
Зміст дисципліни	релігійні кодекси, професійні кодекси, корпоративні та інші напрями етичних кодексів.
Тривалість	90 год. (18 год. лекцій, 18 год. семінарів, 54 год. самот. роботи)
Форма контролю	залік
Назва дисципліни	ФІЛОСОФІЯ ТЕХНІКИ
Статус	Дисципліни вільного вибору студента циклу професійної підготовки
Рік семестр	IV VIII
Мета навчальної дисципліни	сформувати загальне уявлення про філософію техніки як нову галузь філософських знань для критичного осмислення сучасних цивілізаційних процесів, перспектив техніко-технологічного поступу та його впливу на природу, людину, суспільство, культуру тощо. Запропонована програма має дати студентам цілісний виклад основних проблем філософії техніки на рівні об'єктивного, ідеологічно незаангажованого сучасного бачення проблем, ознайомити студентів із наявними філософськими концепціями щодо сутності техніки в поліфонічному та плюралістичному звучанні, для альтернативного сприйняття й осмислення такого складного та суперечливого феномену як техніка.
Завдання знати	Після закінчення курсу студент повинен <ul style="list-style-type: none"> – об'єкт, предмет філософії техніки; – функції, роль і значення техніки у житті людини та суспільства; – генезу і розвиток техніки; – мислителів, які займалися проблемами техніки їх концепції; – термінологію філософії техніки; – основні течії та напрямки у філософії техніки; – представників філософії техніки та їх праці філософів. –
вміти	<ul style="list-style-type: none"> – володіти термінологією, яку використовують у філософії техніки для розкриття сутності техніки; – визначити роль, функції, значення техніки для сучасного суспільства; – орієнтуватися в основних методологічних і світоглядних проблемах, які пов'язані з технікою на сучасному етапі її розвитку;

	<ul style="list-style-type: none"> – окреслити основні філософські проблеми розвитку техніки, технології, технічної діяльності; – виявляти позитивні й негативні результати функціонування техніки; – викласти та проаналізувати основні ідеї, концепції, течії та напрямки у філософії техніки; – осмислювати динаміку науково-технічного поступу в широкому соціально-культурному контексті; – використовувати попередньо одержані знання із всесвітньої (загальної) історії, історії філософії, етики, естетики, аксіології, методології наукового пізнання, філософії науки, соціології та інших дисциплін для розкриття сутності проблем філософії техніки; – синтезувати набуті знання із фахових дисциплін у цілісне світосприйняття та світорозуміння для філософської рефлексії техніки, технології, технічної діяльності та технічного прогресу; – складати та опрацьовувати бібліографію, підбирати літературу, підготувати мультимедійну презентацію, написати реферат на одну з тем філософії техніки; – фахово здійснювати аналіз цивілізаційних процесів сучасності; – застосовувати набуті знання для критичного осмислення впливу, ролі та функцій техніки у сучасному суспільстві; – пропонувати власне вирішення актуальних проблем, пов'язаних із масштабним застосуванням техніки, зокрема впливу технічного прогресу на людину, суспільство, природу, науку, культуру тощо.
<p style="text-align: center;"><i>Зміст дисципліни</i></p>	<p>Структуру змісту навчальної дисципліни «Філософія техніки» складають чотири змістових модулі (ЗМ):</p> <p>ЗМ 1. Теоретико-методологічні засади дослідження феномену техніки.</p> <p>ЗМ 2. Історичні трансформації парадигм техніки у філософії.</p> <p>ЗМ 3. Класична, некласична і постнекласична парадигми техніки.</p> <p>ЗМ 4. Ціннісні виміри техніки і технології як умова їх антропологізації та гуманізації.</p> <p>ЗМ 1. Методологія дослідження техніки.</p> <p>Тема 1. Теоретико-методологічні засади дослідження феномену техніки. Проблематизація визначення техніки як ключового поняття, що окреслює предмет філософії техніки та виступає важливим елементом наукового пізнання.</p> <p>Концепт техніки. Основні філософські концепти техніки.</p> <p>Дискурс техніки. Природничонауковий, технократичний, соціокультурний і гуманітарно-науковий дискурси. Потенціал</p>

гуманізму в гуманітарно-науковому дискурсі техніки.

ЗМ 2. Історичні парадигми техніки.

Тема 2. Історичні трансформації парадигм техніки у філософії. Архаїчна парадигма техніки. Парадигма техніки Стародавнього Сходу. Антична парадигма техніки. Середньовічна парадигма техніки. Парадигма техніки доби Відродження.

ЗМ 3. Класична, некласична і постнекласична парадигми техніки.

Тема 3. Класична парадигма техніки. Осмислення парадигми техніки у рамках класичної методології науки. Наукова картина світу в контексті класичної наукової раціональності. Філософські концепції техніки в контексті класичної парадигми: концепції техніки К. Маркса і Ф. Дессауера.

Тема 4. Некласична парадигма техніки. Становлення некласичної парадигми техніки. Особливості некласичної методології науки. Антропологічний поворот у науці. Органіцизм як некласична парадигма техніки. Філософські концепції техніки у контексті некласичної методології науки. Філософія техніки Е. Каппа. Філософська концепція техніки П. Флоренського. Філософія техніки П. Енгельмеєра. Філософія техніки О. Шпенглера. Філософія техніки Х. Ортеги.

Тема 5. Філософія техніки у контексті постнекласичної раціональності. Сучасні тенденції розвитку та функціонування постнекласичної раціональності. Наукова раціональність. Технічна раціональність. Технологічна раціональність. Соціальна раціональність. Економічна раціональність. Техногенна раціональність. Техніка в сучасній науковій картині світу. Антропологічний аспект еволюції техносфери.

ЗМ 4. Ціннісні виміри техніки і технології як умова їх антропологізації та гуманізації.

Тема 6. Ціннісні виміри техніки і технології. Аксиологічні аспекти сучасних технологій. Технологічний імператив і гуманітарна криза у постіндустріальному суспільстві. Морально-етичні аспекти сучасних біотехнологій. Морально-етичні наслідки інструменталізації людини. Сучасні біотехнології та проблема ідентичності індивіда. Етика відповідальності у технологічну добу.

Тема 7. Філософія науково-технічної культури і перспективи цивілізаційного поступу. Техніка у концепціях філософії індустріальної культури. Біокультурологічна концепція О. Шпенглера. Концепція індустріальної культури у філософії техніки Б. Вишеславцева. Філософія техніки Франкфуртської школи (М. Горкгаймер, М. Гайдеггер, Г. Маркузе, Ю. Габермас). Гуманістична філософія техніки Е. Фромма.

	Чинники становлення техногенної цивілізації. Ліберальна стратегія розвитку науки і техніки. Ринкова економіка як техносоціальний проект ліберальної стратегії.
Тривалість	180 год. (24 год. лекцій, 26 год. семінарів, 130 год. самот. роботи)
Форма контролю	залік
Назва дисципліни	МЕТОДИКА ПІДГОТОВКИ ІНТЕРВ'ЮЕРА
Статус	Дисципліни вільного вибору студента циклу професійної підготовки
Рік семестр	II III
Мета навчальної дисципліни	ознайомити з таким видом соціологічної роботи, як соціологічне інтерв'ю, особливостями його проведення, організацією роботи служб інтерв'юерів та специфікою їхньої діяльності.
Завдання	Після закінчення курсу студент повинен
знати	<ul style="list-style-type: none"> – основні терміни та поняття курсу; – принципи підбору та формування груп інтерв'юерів; – технологію проведення різних видів опитування; – місце та роль інтерв'юера в опитуванні; – соціально-психологічні особливості проведення опитування.
вміти	<ul style="list-style-type: none"> – скласти вступний текст для встановлення первинного контакту з респондентом; – скласти завдання для квотного опитування; – формувати список потенційних респондентів; – розробляти маршрут для відбору потенційних респондентів.
Зміст дисципліни	<p>Структуру змісту «Методика підготовки інтерв'юерів» складають 5 тем:</p> <p>Тема 1: Соціологічне інтерв'ю як вид соціологічного опитування</p> <p>Поняття та особливості соціологічного інтерв'ю як методу. Основні елементи інтерв'ю. Поняття ситуації інтерв'ю. Види інтерв'ю (за технікою та процедурою проведення, за типом респондентів). Особливості формалізованого та неформалізованого інтерв'ю. Спрямоване та непрямоване інтерв'ю. Варіанти застосування соціологічного інтерв'ю. Взаємодія інтерв'ю з іншими видами соціологічного дослідження.</p> <p>Тема 2: Місце інтерв'юера в соціологічному опитуванні</p> <p>Основні «діючі» особи під час інтерв'ю. Інтерв'юер та вимоги до нього (соціально-демографічні, особистісні, професійні). Етико-правові засади роботи інтерв'юера. Вимоги до</p>

	<p>зовнішнього вигляду.</p> <p>Тема 3. Практика інтерв'юера</p> <p>Створення груп інтерв'юерів та організація їхньої роботи. Структура мережі інтерв'юерів. Місце супервайзера та бригадира в організації та проведенні дослідження. Процес рекрутування інтерв'юерів та їх підготовка (тренінги, інструктажі, практичне навчання та робота над помилками). Поради для інтерв'юера. Вибір респондентів. Способи формування вибіркової сукупності для проведення інтерв'ю за місцем проживання: ймовірнісний (випадковий) (лотерейний (випадкових чисел), кроковий) та цільовий (невипадковий). Складання маршруту, відбір будинку, під'їзду, поверху, квартири. Вибір респондента.</p> <p>Тема 4. Специфіка проведення різних видів опитування</p> <p>Умови проведення інтерв'ю. Встановлення первинного контакту. Причини заміни респондента. Умови, за яких проведення інтерв'ю неможливе чи неприпустиме. Проблема відмов та недосяжності респондента. Оптимальний час і місце проведення інтерв'ю. Непорозуміння між інтерв'юером та респондентом. Некоректні ситуації під час інтерв'ю. Загальні та ситуативні прийоми ведення інтерв'ю. Методика і техніка проведення різних видів опитування (анкетне, вуличне, телефонне, екзит-пол, пуш-пол, опитування з використанням технічних засобів).</p> <p>Тема 5. Звітність та контроль за роботою інтерв'юера</p> <p>Звітна документація (маршрутний лист, творчий звіт інтерв'юера, оформлення відрядження та звіт). Оплата праці інтерв'юера. Види контролю за роботою інтерв'юера (самоконтроль, внутрішній контроль (який проводить субпідрядник) і зовнішній, який проводиться замовником або інший субпідрядником, незалежним від виконувача польового етапу.). Проблема професійного вигорання та деформації інтерв'юера.</p>
Тривалість	90 год. (12 год. лекцій, 18 год. семінарів, 60 год. самот. роботи)
Форма контролю	залік
Назва дисципліни	СОЦІОЛОГІЯ ОСОБИСТОСТІ
Статус	Дисципліни вільного вибору студента циклу загальної підготовки
Рік семестр	II III
Мета навчальної дисципліни	Ознайомитися із соціологічними аспектами дослідження особистості.

Завдання	Після закінчення курсу студент повинен
знати	основні поняття, категорії соціології особистості, сутність основних теорій, концепцій цієї дисципліни.
вміти	- розрізняти особливості соціології особистості; - розкрити сутність провідних вчень; - адекватно інтерпретувати відповідні дані соціологічних досліджень.
Зміст дисципліни	<p>Тема 1. Особистість як об'єкт вивчення у «Соціології особистості» Предмет, завдання, зв'язок з іншими дисциплінами «Соціології особистості». Особистість: сутність, співвідношення понять «людина-індивід-індивідуальність-особистість». Людина як суб'єкт і об'єкт соціальних взаємин. Соціологічні концепції особистості: «дзеркального «я», соціальної настанови, «концепції соціального характеру», інтегрального синтезу, марксистська.</p> <p>Тема 2. Соціологічна структура особистості. Нормативний і функціональний підходи до аналізу соціологічної структури особистості. Соціальні статус, роль, спрямованість як елементи соціологічної структури особистості.</p> <p>Тема 3. Шляхи взаємодії особистості і суспільства Механізми: 1 - соціологізації особистості і 2 – саморозвитку і зміни соціальної системи. Соціально-історична типологія особистості (за Є.Головахою). Завдання гармонізації взаємин людини і суспільства. Якість життя сучасних людини і суспільства: соціологічний аналіз</p> <p>Тема 4. Соціологія гендеру Соціологія маскулінності і фемінності: логіка розвитку і специфіка предметного поля, проблеми гендерної дискримінації. Основні теоретичні підходи: біологічний, психоаналітичний, етнографічний. Соціологічні концепції: а) теорія статевих ролей; б) соціально-конструктивістський підхід; в) постструктуралістський підхід.</p> <p>Тема 5. Життєві стратегії особистості Поняття стилю та способу життя. Історія виникнення поняття «стиль життя». Ставлення до життя та його основні типи (оптимізм і скептицизм, практичний і споглядальний). Актуальний та потенційний життєвий успіх. Поняття життєвої стратегії. Життєві стратегії особистості у суспільстві, що трансформується.</p>
Тривалість	90 год. (12 год. лекцій, 18 год. семінарів, 60 год. самот. роботи)
Форма контролю	залік
Назва	ФІЛОСОФСЬКІ ОСНОВИ РИТОРИКИ

дисципліни	
Статус	Дисципліни вільного вибору студента циклу загальної підготовки
Рік семестр	II IV
Мета навчальної дисципліни	Формувати риторичну культуру студента як складник його професіограми.
Завдання	Після закінчення курсу студент повинен
Знати	<ul style="list-style-type: none"> - історію риторики, творчий набуток ораторів Древньої Греції, Риму, золотослів України; становлення і розвиток ораторського мистецтва; - закони риторики (організація і управління мисленнєво-мовленнєвою діяльністю); оволодіти риторичною термінологією; - теоретичні засади практичної риторики (поняття про усний публічний виступ; образ; професіограму оратора; мовленнєву культуру промовця; полемічне мистецтво; – основні жанри ораторського мистецтва;
вміти	вести розгорнутий монолог з фахової проблематики; володіти всіма жанрами ораторського мистецтва, полемічним мистецтвом, мовленнєвою культурою; виробити власний ораторський стиль; виголошувати промову з використанням невербальних прийомів впливу на аудиторію; чинити риторичний аналіз тексту; застосовувати численні прийоми виразності при підготовці тексту промови.
Зміст дисципліни	<p>Змістовий модуль 1. Теоретичні основи риторики.</p> <p>Тема 1. Риторика як наука і навчальна дисципліна.</p> <p>1.1. Риторика як наука і навчальна дисципліна.</p> <p>1.2. Загальна характеристика розділів риторики.</p> <p>1.3. Риторика і ораторське мистецтво.</p> <p>1.4. Місце риторики серед інших наук.</p> <p>1.5. Основні поняття риторики</p> <p>Тема 2. Мовленнєва культура оратора як складник його риторичної культури.</p> <p>2.1. Мовленнєва культура оратора як складник його риторичної культури.</p> <p>2.2. Образ оратора.</p> <p>2.3. Риторичний ідеал.</p> <p>Тема 3. Нормативність мовлення оратора.</p> <p>3.1. Поняття про літературну мову.</p> <p>3.2. Норми сучасної української літературної мови.</p> <p>3.3. Найтиповіші порушення мовлення студентів.</p> <p>Тема 4. Монологічне й діалогічне красномовство. Жанри ораторського мистецтва.</p> <p>4.1. Монологічне й діалогічне красномовство.</p>

	<p>4.2. Жанри ораторського мистецтва.</p> <p>4.3. Соціально-політичне, дипломатичне, судове красномовство, гомілетика тощо.</p> <p>4.4. Похвальне красномовство.</p> <p>4.5. Лекція як основний вид академічного красномовства.</p> <p>Змістовий модуль 2. Практичні аспекти ораторського мистецтва та історія риторики</p> <p>Тема 5. Поняття про публічний виступ.</p> <p>5.1. Публічний виступ.</p> <p>5.2. Етапи публічного виступу.</p> <p>5.3. Типи підготовки до публічного виступу.</p> <p>5.4. Золоті правила еристики.</p> <p>Тема 6. Інвенція, диспозиція, елокуція, меморія як класичні розділи риторики.</p> <p>6.1. Інвенція. Закон моделювання аудиторії.</p> <p>6.2. Диспозиція. Основні частини промови. Способи подання матеріалу. Вступ, виклад, завершення промови.</p> <p>6.3. Елокуція. Риторичні фігури і тропи.</p> <p>6.4. Меморія як розділ риторики. Способи запам'ятовування промови. Мнемотехнічний спосіб запам'ятовування.</p> <p>Тема 7. Акція як завершальний етап реалізації риторичної мети.</p> <p>7.1. Акція - завершальний етап промови.</p> <p>7.2. Невербальні засоби оратора.</p> <p>7.3. Кінетика, жести, інтонування.</p> <p>7.4. Шляхи подолання страху перед аудиторією.</p> <p>Тема 8. Розвиток риторики за доби античності.</p> <p>8.1. Давньогрецька риторика.</p> <p>8.2. Найвизначніші ритори Сократ, Аристотель, Платон, ін.</p> <p>8.3. Риторика в Древньому Римі.</p> <p>8.4. Риторика Цицерона.</p> <p>Тема 9. Розвиток риторики в Україні.</p> <p>9.1. З історії розвитку риторики в Україні.</p> <p>9.2. Риторична спадщина Феофана Прокоповича.</p> <p>9.3. Розвиток ораторського мистецтва на сучасному етапі.</p>
Тривалість	90 год. (12 год. лекцій, 18 год. семінарів, 60 год. самот. роботи)
Форма контролю	залік
Назва дисципліни	СОЦІОЛОГІЯ ВІЛЬНОГО ЧАСУ ТА ДОЗВІЛЛЯ
Статус	Дисципліни вільного вибору студента циклу професійної підготовки
Рік семестр	II IV
Мета	Ознайомлення студентів із особливостями дозвілля як

навчальної дисципліни	соціального інституту; феноменом культурно-дозвіллевої діяльності.
Завдання	Після закінчення курсу студент повинен
знати	основні категорії та поняття, пов'язані з різноманітними аспектами вивчення проблем вільного часу та дозвілля. Студенти знайомляться з розробкою і впровадженням нових підходів до визначення принципів організації, змісту, методів та форм дозвілля, залучаються до вирішення актуальних проблем вільного часу.
вміти	вільно володіти категоріальним апаратом даної галузевої соціологічної науки, головними джерелами та додатковими матеріалами з дослідження проблем вільного часу та дозвілля. Студент повинен мати навички емпіричного аналізу диференційованого змісту дозвілля, яке спрямоване на оволодіння новими дослідницькими операціями, новими дозвіллевими технологіями, пов'язаними з поліваріантними засобами організації культурно-дозвіллевої діяльності населення України.
Зміст дисципліни	Тема 1. Концепції вільного часу та дозвілля. Тема 2. Статика та динаміка як межа й можливості дослідження феномена дозвілля. Тема 3. Соціологія туризму. Тема 4. Соціально-культурний потенціал сімейного дозвілля. Тема 5. Дозвілля народів світу.
Тривалість	90 год. (12 год. лекцій, 18 год. семінарів, 60 год. самот. роботи)
Форма контролю	залік
Назва дисципліни	СОЦІОЛОГІЯ СІМ'Ї
Статус	Дисципліни вільного вибору студента циклу професійної підготовки
Рік семестр	II IV
Мета навчальної дисципліни	з'ясування специфіки соціологічного підходу до вивчення сім'ї як соціального інституту та малої соціальної групи.
Завдання	Після закінчення курсу студент повинен
знати	- етапи та тенденції розвитку соціального інституту сім'ї; - специфіку соціологічного дослідження сім'ї та шлюбу; - типологію сім'ї та шлюбу; - наукові парадигми вивчення сім'ї; - історичні етапи розвитку шлюбно-сімейних стосунків; - основні поняття соціології сім'ї; - основні проблеми сучасної сім'ї.
вміти	- аналізувати та давати критичну оцінку явищам та процесам у сфері шлюбно-сімейного життя, підходам та проблемам, які

	<p>будуть розглядатися в процесі вивчення спецкурсу;</p> <ul style="list-style-type: none"> - користуватись категоріальним та поняттєвим апаратом соціології сім'ї; - самостійно аналізувати процеси сучасності та місце сім'ї в суспільстві; - здійснювати соціологічний аналіз сімейних змін та сімейної поведінки.
<p style="text-align: center;">Зміст дисципліни</p>	<p>Структуру змісту «Соціологія сім'ї» складають 8 тем:</p> <p>Тема 1. Соціологія сім'ї як спеціальна соціологічна теорія</p> <p style="padding-left: 40px;">Соціологія сім'ї як спеціальна соціологічна теорія.</p> <p>Специфіка вивчення сім'ї в соціології. Об'єкт та предмет соціології сім'ї. Основні категорії. Поняття соціального інституту та малої соціальної групи. Сім'я як соціальний інститут. Суспільна свідомість у сфері шлюбно-сімейних стосунків. Успішність функціонування сім'ї в конкретних соціальних умовах. Зміна системи сімейних норм та цінностей. Ефективність функціонування сім'ї в суспільстві. Місце соціології в структурі соціологічного знання. Взаємозв'язок соціології сім'ї з іншими галузями соціології. Соціологія сім'ї серед наук про сім'ю. Соціологія сім'ї та демографія. Взаємозв'язок із соціальною статистикою, соціальною психологією, соціальною педагогікою.</p> <p>Тема 2. Становлення соціології сім'ї як самостійної науки.</p> <p>Теоретичні підходи до вивчення сім'ї. Основні етапи вивчення сім'ї (теологічний, метафізико-філософський, науковий). Особливості розгляду сім'ї на теологічному етапі. Метафізико-філософський етап. Критика теологічного етапу. Роль етнографічних досліджень у вивчення сім'ї. І.Я. Бахофен – історик, дослідник сім'ї та шлюбу. Дж.Ф. Мак-Леннан та обґрунтування альтернативи моногамного шлюбу – поліандрії. Сім'я в соціологічній теорії О. Конта. Науковий етап. Особливості макросоціологічного підходу до вивчення сім'ї. Інституційно-історичний підхід. Соціобіологічна парадигма. Функціональна парадигма. Конфліктологічна теорія. Феміністична теорія. Мікросоціологічний підхід до вивчення сім'ї. Емпіричні дослідження сім'ї та шлюбу. Символічний інтеракціонізм. Теорія обміну. Етнометодологія. Психоаналітична теорія.</p> <p style="padding-left: 40px;">Тема 3. Етапи історичного розвитку сім'ї</p> <p style="padding-left: 40px;">Гіпотези щодо виникнення первісних форм шлюбу.</p> <p>Проміскуїтет як первісна форма шлюбу. Поява роду та його ознаки. Руйнування роду та перехід до парної сім'ї. Моногамія: позитиви та негативи. Місце жінки в сім'ї. Перехід стосунків у сім'ї від авторитарності до егалітарності. Втрата чоловіком авторитету як годувальника та репрезентанта сім'ї. Звільнення жінки від домашнього</p>

господарства. Поява малодітних нуклеарних сімей. Парні шлюби. Альтернативи шлюбу та сім'ї. Зростання кількості розлучень. Тенденції шлюбно-сімейних стосунків в Україні. Дисфункціонування сім'ї. Позитивні тенденції шлюбно-сімейних стосунків.

Тема 4. Сім'я та шлюб: сутність, місце і роль в суспільстві

Поняття сім'ї та шлюбу. Функції сім'ї для суспільства та особистості. Явища дисфункції сучасної сім'ї. Пріоритетність функцій сучасної сім'ї. Типи сімей (нуклеарна, розширена). Повна, неповна, соціально неповні сім'ї. Форми шлюбу. Структура сім'ї.

Тема 5. Сімейна соціалізація

Соціалізація як процес включення індивіда до системи соціальних зв'язків та відносин. Компоненти процесу соціалізації (фактори, етапи, стадії, агенти). Поняття сімейної соціалізації. Інформаційний та нормативний вплив сім'ї в процесі соціалізації. Зменшення соціалізаційного впливу в сучасній сім'ї. Пролонгованість сімейної соціалізації сучасної молоді. Перерозподіл сімейних стосунків та обов'язків.

Тема 6. Шлюбна поведінка

Сімейна поведінка як різновид соціальної поведінки. Потреби, які реалізує сімейна поведінка. Форми сімейної поведінки (шлюбна, сексуальна, репродуктивна). Поняття шлюбної поведінки та її складові. Шлюбний вибір. Простір можливих виборів та свобода індивідуального вибору. Фактори шлюбної поведінки (культурологічні, соціологічні, психологічні). Процес припинення шлюбу (розлучення). Шлюбні та дошлюбні фактори, які впливають на якість шлюбу. Мотивація розлучень. Насильство в сім'ї.

Тема 7. Репродуктивна поведінка. Проблема материнства та батьківства у соціології

Поняття репродуктивної поведінки. Межі репродуктивної поведінки (фізіологічні та соціальний контроль). Репродуктивний цикл. Репродуктивний процес. Типи репродуктивної поведінки (малодітність, середньодітність та багатодітність). Структура репродуктивної поведінки. Потреба в дітях. Репродуктивна норма. Репродуктивні установки. Репродуктивні мотиви. Результати репродуктивної поведінки (елементарні поведінкові акти, шаблони та лінії репродуктивної поведінки). Процес прийняття репродуктивних рішень. Особливості сучасної репродуктивної поведінки.

Тема 8. Сексуальна поведінка

Поняття сексуальної поведінки та її відмінності від репродуктивної. Сексуальна поведінка як засіб досягнення мети репродуктивної поведінки. Мета, потреби та інтереси

	сексуальної поведінки. Специфіка сексуальної поведінки. Статева роль. Статева культура. Сексуальний сценарій. Система сучасних сексуальних цінностей. Гендерна асиметрія щодо сексуальної поведінки. Дошлюбна сексуальна поведінка. Теорії дошлюбної сексуальної поведінки. Сучасні тенденції сексуальної поведінки. Задоволеність сексуальними стосунками. Динаміка сексуальної поведінки.
Тривалість	180 год. (24 год. лекцій, 36 год. семінарів, 120 год. самот. роботи)
Форма контролю	залік
Назва дисципліни	СОЦІОЛОГІЯ МОЛОДІ
Статус	Дисципліни вільного вибору студента циклу професійної підготовки
Рік семестр	III V
Мета навчальної дисципліни	сформувати знання про стан і основні проблеми молоді і молодіжних організацій в Україні, вивчити концептуальні особливості, поняття і категорії цієї спеціальної соціологічної теорії, показати задачі і функції соціології молоді і молодіжних організацій в організації соціальної роботи з цією особливою демографічною групою суспільства.
Завдання	Після закінчення курсу студент повинен
знати	<ul style="list-style-type: none"> - об'єкт, предмет і функції соціології молоді і молодіжних організацій, її основні поняття та категорії; - соціальний портрет молодої людини, стан молоді і молодіжних організацій в Україні; - сутність та принципи формування державної молодіжної політики, шляхи розв'язання молодіжних проблем; - соціальні проблеми духовного розвитку, професійної підготовки та економічної активності молоді; - стан і діяльність молодіжних організацій в Україні.
вміти	<ul style="list-style-type: none"> - користуватися методологією та методикою соціальних досліджень у молодіжному середовищі; - використовувати результати соціологічного аналізу в організації соціальної роботи з молоддю.
Зміст дисципліни	Структуру змісту «Соціологія молоді» складають 9 тем: Тема 1. Соціологія молоді як спеціальна соціологічна теорія Основні підходи до визначення поняття «молодь». Проблема визначення поняття «вікові межі молоді». Особливості молоді як соціально-демографічної групи. Місце і роль молоді в суспільстві як об'єкта і суб'єкта соціальних перетворень. Проблеми молоді. Молодь як об'єкт вивчення суспільних та гуманітарних наук. Соціологія молоді і молодіжних організацій, її об'єкт, предмет, задачі та функції.

Тема 2. Портрет сучасної молоді в Україні в соціології

Питання економічної захищеності молоді: економічні пріоритети; безробіття; шанси знайти роботу; засоби сприяння зайнятості; відкриття власної справи. Проблеми духовного життя і соціального захисту: отримання якісної освіти; охорона здоров'я; дозвілля; доступ до інформації. Громадська активність і правова культура: ставлення до політики в цілому і до молодіжної політики в Україні; політична і громадська активність молоді; рівень правової культури.

Тема 3. Сутність та принципи формування державної молодіжної політики

Причини та умови, що викликають необхідність проведення державою цілеспрямованої та обґрунтованої політики в питаннях молоді. Особливості, труднощі та умови формування молодіжної політики. Суб'єкти формування та реалізації державної молодіжної політики, форми її здійснення. Основні функції державної молодіжної політики. Структурні ланки державної молодіжної політики. Основні концепції державної молодіжної політики та їх характеристика.

Тема 4. Освітня та професійна підготовка молоді

Роль та значення освіти у розвитку молоді, формуванні особистості. Навчання та виховання як діалектично взаємозв'язаний та взаємозалежний процес соціалізації молоді. Соціальні проблеми професійної підготовки молоді. Система методів професійної орієнтації молоді. Професійне самовизначення молоді.

Тема 5. Соціальні проблеми праці та забезпечення зайнятості молоді

Праця і її значення в житті молоді. Економічна активність молоді: сучасний стан і тенденції розвитку. Соціальні проблеми забезпечення зайнятості і зменшення безробіття серед молоді. Роль і місце соціології молоді в реалізації напрямку „Молодість і зайнятість”.

Тема 6. Соціальні проблеми духовного розвитку молоді

Поняття «духовність» людини. Духовність як інтегральний показник соціалізації особистості, формування її моральних цінностей і життєвої позиції. Особливості культурних запитів молоді та шляхи їх задоволення. Проблеми ставлення громадянина, виховання національного самоусвідомлення, політичної культури молоді.

Тема 7. Ціннісні орієнтації та потреби сучасної молоді

Сутність, особливості виявлення та формування ціннісних орієнтацій і системи цінностей молоді. Потреби молоді як основний стимул діяльності по саморозвитку і

	<p>самовдосконаленню. Роль цінностей і ціннісних орієнтацій в здійсненні життєвих планів молоді.</p> <p>Тема 8. Молодіжні організації в Україні: соціологічний аналіз Сутність, характер і особливості діяльності молодіжних організацій в Україні. Роль і функції молодіжних організацій. Характеристика форм і методів діяльності формальних молодіжних організацій. Специфіка функціонування і вплив на молодь неформальних молодіжних організацій.</p> <p>Тема 9. Соціологічні дослідження соціальних проблем молоді та молодіжних організацій</p> <p>Арсенал методів соціологічних досліджень соціальних проблем та соціалізації молоді. Типи досліджень молодіжної проблематики. Характеристика соціологічних досліджень в залежності від стратегічного плану: описові разові, моніторингові, лонгitudні, оперативні (швидкісні).</p>
Тривалість	180 год. (24 год. лекцій, 36 год. семінарів, 120 год. самот. роботи)
Форма контролю	залік
Назва дисципліни	СОЦІАЛЬНА ТА КОМУНІКАТИВНА ЕТИКА
Статус	Дисципліни вільного вибору студента циклу професійної підготовки
Рік семестр	III V
Мета навчальної дисципліни	ознайомлення з особливостями соціальної та комунікативної етики як міждисциплінарної галузі знань
Завдання	Після закінчення курсу студент повинен
знати	<ul style="list-style-type: none"> – філософсько-методологічний зміст категоріально-понятійного апарату навчальної дисципліни з метою його застосування в професійній діяльності; – ключові напрями і течії соціальної та комунікативної етики; – вимоги основних нормативних актів у сфері соціальної та комунікативної моралі; – нові поняття прикладної та комунікативної етики.
вміти	<ul style="list-style-type: none"> – орієнтуватися у ключових напрямках і течіях соціальної та комунікативної етики; – аналізувати ситуації морального вибору і соціально-прикладної дилеми; – визначити шляхи розв'язання проблемної ситуації та при потребі ступінь професійного ризику; – орієнтуватися у основних нормативних актах у сфері моралі та етики; – розвивати творчий потенціал, що спрямований на

	<p>досягнення успіху в професійній діяльності, підтримувати прагнення до самовдосконалення та найвищої професійної майстерності.</p>
<p>Зміст дисципліни</p>	<p>Структуру змісту «Соціальної та комунікативної етики» складають наступні теми</p> <p>Тема 1. Соціальна етика як міждисциплінарна галузь знання. Актуалізація проблематики практичної та соціальної етики. Мораль в двох вимірах — індивідуальному й соціальному. Практична етика. Осмислення норм і правил взаємодії як форми соціальної інтеграції та солідарності в технологічно-інформаційному суспільстві. Вимогами соціокультурної трансформації.</p> <p>Тема 2. Біоетика: теоретичні та прикладні питання. Особливості прикладних моральних проблем біоетики. Компаративний аналіз різних підходів. Сучасність та стрімкий розвиток біологічної науки. Нові методи лікування хворих, відтворення організмів, можливості в розвитку біотехнологій. Допоміжні репродуктивні технології. Біоетичні аспекти клінічних випробувань. Реєстрації нових лікарських засобів і медичних технологій. Етичні аспекти клінічної практики; експерименти на тваринах і альтернативні методи досліджень у біології й медицині.</p> <p>Тема 3. Моральний вимір політики. Нормативна теорія політичної діяльності людини. Справедливий соціальний устрій. Взаємні права та зобов'язання керівників держави та громадян (підлеглих). Співвідношення свободи, рівності та справедливості. Визначення моральних норм та цінностей, які мають відношення до «світу політичного», його інститутів, політичного світогляду і політичної поведінки. Проблема професійної етики політиків.</p> <p>Тема 4. Педагогічна етика. Норми, принципи і вимоги до поведінки викладача в межах професійної діяльності. Звернення до основ педагогічної етики. Нагальні потреби вітчизняної педагогіки вищої школи. Умови євроінтеграційних процесів. Органічне входження в європейський освітянський простір. Вимоги до викладача вищої школи. Педагогічна майстерність. Критерії соціальних компетенцій. Морально-ціннісні якості.</p> <p>Тема 5. Етика науки та техніки. Співвідношення моралі та науки. Наскрізні проблеми в історії інтелектуального поступу людства. Відношення між феноменами техніки. Архетипи культури. Прогресуюча дисгармонія між духовним та раціональним, етичним та науковим. Техніка та місце етики в її створенні.</p>

	<p>Тема 6. Комунікативна етика, її суть та особливості Комунікативна етика та морально-психологічні принципи спілкування. Сенс спілкування. Умови спілкування. Культура спілкування. Мета і цілі спілкування. Комунікативні риси особистості: чесноти і вади.</p> <p>Тема 7. Семіотика, типи, форми і моделі комунікації Масові, локальні комунікації, комунікації середнього рівня. зовнішні і внутрішні комунікації. Безпосередні (прямі). Опосередковані комунікації. Активні і пасивні комунікації. Випадкові й організовані комунікації. Види комунікації. Вербальні та невербальні комунікації. Реклама як вид комунікації. Конфліктні і протестні комунікації. Вуличні комунікації. Функції масової комунікації.</p> <p>Тема 8. Особистість в системі комунікації Особистість у системі комунікації. Комунікатор і соціологічні способи його вивчення. Цілі комунікатора. Комунікативні ролі та обмін інформацією в комунікативній сфері. межі комунікативної сфери. Соціальні ролі комунікатора. Ролі комунікантів в процесі обміну інформацією. вмотивованість дій комунікантів.</p> <p>Тема 9: Категорії морального відношення Толерантність як моральність особистості. Парадокси толерантності. Моральна відповідальність, її специфіка. Конфлікт: елементи, типи, динаміка. Моральні цінності дружби, кохання, сім'ї.</p> <p>Тема 10. Свідомість, поведінка, настрої і думки людей у контексті масової та міжкультурної комунікації Сутність і функції масової та міжкультурної комунікації. Соціально-психологічні, інформаційні та комунікативні фактори, що сприяють впливу масової комунікації. Засоби масової комунікації та засоби масової інформації. Соціально-психологічна обумовленість поведінки людей в різних культурах.</p>
Тривалість	180 год. (24 год. лекцій, 36 год. семінарів, 120 год. самот. роботи)
Форма контролю	Залік
Назва дисципліни	СОЦІОЛОГІЯ ПОЛІТИКИ
Статус	Дисципліни вільного вибору студента циклу професійної підготовки
Рік семестр	II IV
Мета навчальної	Формування у студентів системи знань, вмінь та навичок про основи політичної системи, можливості її вивчення та впливу

дисципліни	на неї. Ознайомлення студентів із базовою проблематикою українського суспільно-політичного життя; Політика – один із найважливіших факторів суспільного життя, який суттєво впливає на кожного. На відміну від інших напрямків соціології, «соціологія політики» – смислово проблемна галузь, яка перебуває на етапі становлення;
Завдання	Після закінчення курсу студент повинен
знати	<ul style="list-style-type: none"> – предмет та основні завдання соціології політики на сучасному етапі розвитку; – зв'язок соціології політики з іншими галузями науки; – основні поняття, ідеї, теорії щодо політичних реалій суспільства та формування навиків соціологічного дослідження політичних процесів; – основні особливості суб'єктів політичного життя та оптимальні способи їх взаємодії; особливості соціології політики в контексті ідей гуманізму, толерантності, відповідальності, взаємодії; національні особливості суспільно-політичного буття; специфіку українського політичного простору; – особливості українських виборів та електоральних орієнтацій населення.
вміти	<ul style="list-style-type: none"> - здійснювати аналіз соціологічно-політичних історичних тенденцій; - виявляти специфіку українського політичного простору; - вільно володіти понятійно-категоріальним апаратом та методологією соціології політики; - аналізувати різні політичні системи та погляди з позиції об'єктивності і толерантності у контексті соціології; - ефективно застосовувати різні варіанти соціологічного опитування для дослідження політичних процесів; - вміти виокремлювати стратегічні та тактичні політичні тенденції; - вміти проводити електоральні соціологічні дослідження.
Зміст дисципліни	<p>Структуру змісту «Соціологія політики»</p> <p>Тема 1. Соціологія політики як наука про суспільство</p> <p>Поняття «політика», «суспільство», «політична соціологія», «соціологія політики» на сучасному етапі розвитку соціологічних знань. Загальна характеристика соціології політики. Предмет соціології політики; Суспільство, суспільствознавство, політика, соціологія.</p> <p>Тема 2. Політична антропологія. Дослідження «Людини політичної».</p> <p>Взаємозв'язок психічних особливостей людини з її політичними пріоритетами, цінностями, діяльністю. Людина політична (Н. Пезешкіан і Е.Берн), типи взаємодії між людьми. Політичні взаємодії. Страх і агресія. Агресія та</p>

	<p>експансія. Людина маси. Людина-герой, людина-субект. Пасіонарність в політці. «Леви» і «Лиси» в суспільстві і політиці.</p> <p>Тема 3. Влада як предмет соціологічного дослідження. Особливості способів впливу влади на суспільство і суспільство на владу. Насильство і партнерство. Мультиверсум та універсум. Загальна характеристика владно-політичних систем. Феномен влади. Влада як насильство, влада як Лад. Сфери владного впливу. Інструменти владного впливу. Способи покращення контакту влада-суспільство і суспільство-влада. Влада і способи впливу на людей: переконання, навіювання, психічне зараження, наслідування, маніпулювання, актуалізація. Характеристика основних типів управління: авторитарний, демократичний, анархічний.</p> <p>Тема 4. Соціологія суспільства і держави. Особливості соціальних систем, теорій про суспільство. Ідеалістичні та матеріалістичні підходи в трактуванні суспільства. Натуралізм, фізикалізм, географічний детермінізм, біологізм, економізм, історичний матеріалізм, суб'єктивний ідеалізм, елітаризм, об'єктивний ідеалізм, провіденціалізм.</p> <p>Тема 5. Особливості української суспільно-політичної системи. Особливості політичної системи українців. Проблеми бездержавної ментальності. Пошук власної моделі. Державницькі парадигми. Український анархізм, степ, хуторянство. Особистісний вплив харизматичного лідера. Довіра і взаємодія.</p>
Тривалість	90 год. (12 год. лекцій, 18 год. семінарів, 60 год. самот. роботи)
Форма контролю	залік
Назва дисципліни	СОЦІОЛОГІЯ РЕЛІГІЇ
Статус	Дисципліни вільного вибору студента циклу професійної підготовки
Рік семестр	IV VII
Мета навчальної дисципліни	засвоєння студентами основних теорій соціології релігії, набуття наукової ерудиції в даній галузі, вміння аналізувати соціально-значущі проблеми в сфері релігії.
Завдання знати	Після закінчення курсу студент повинен <ul style="list-style-type: none"> - основні концепції та теорії соціології релігії; - соціальні форми організації релігії; - проблеми та підходи соціологічного вивчення релігії в

	<p>сучасному суспільстві; - категорії та поняття науки.</p>
вміти	<ul style="list-style-type: none"> - аналізувати та давати критичну оцінку явищам, підходам та проблемам, які будуть розглядатися в процесі вивчення курсу; - використовувати методологічні основи соціології релігії при аналізі релігійності; - здійснювати та обґрунтовувати вибір методу соціологічного дослідження при аналізі явищ і процесів релігійної сфери життя суспільства.
Зміст дисципліни	<p>Структуру змісту «Соціологія релігії» складають 7 тем:</p> <p>Тема 1. Соціологія релігії як галузь соціології Специфіка соціологічного вивчення релігії. Соціологія релігії в системі наук. Соціальні функції релігії.</p> <p>Тема 2. Релігія як соціальний феномен Підходи до визначення релігії в соціології. Релігія в соціокультурному контексті. Релігія як символічна система та її взаємодія з суспільством.</p> <p>Тема 3. Соціологічні теорії релігії Передумови виникнення наукового-соціологічного вивчення соціології. Релігія і соціальна солідарність: Е.Дюркгейм. Структурно-функціональний аналіз релігії: Б.Маліновський, А.Редкліфф-Браун. Системний функціоналізм та його критика: Т.Парсонс та Р.Мертон. Релігія та соціальні зміни в соціології М.Вебера. Нееволюціонізм Р. Белла. Конфліктологічна позиція в соціології релігії (К.Маркс та теорія конфлікту). Релігія та соціокультурна динаміка (П.Сорокін).</p> <p>Тема 4. Форми організації релігії Виникнення «організованої релігії». Типи релігійних організацій та спільнот. Церква як соціальний інститут. Інституціоналізація релігії.</p> <p>Тема 5. Релігія та суспільство Аспекти взаємодії релігії та політики. Релігія та економіка. Сім'я, гендер та релігія. Релігія та соціальна стратифікація. Механізми впливу релігії на соціальну стратифікацію. Релігійна приналежність та соціальний статус. Релігія та соціальна мобільність.</p> <p>Тема 6. Поняття релігійності та проблеми її соціологічного вивчення Основні критерії (ознаки) релігійності: релігійна та конфесійна самоідентифікація, культові ознаки та ознаки релігійних відносин. Основні соціальні параметри релігійності (міра, характер, тип, поширеність, динаміка, стан релігійності). Поняття релігійної ситуації. Фактори релігійної ситуації та її динаміка. Секуляризація як предмет</p>

	соціологічного дослідження. Секулярне суспільство та релігійне відродження. Тема 7. Соціологічні дослідження релігії в сучасній Україні Релігія та церква в сучасній Україні. Показники релігійності в Україні. Конфесійна ідентичність українця.
Тривалість	90 год. (12 год. лекцій, 18 год. семінарів, 60 год. самот. роботи)
Форма контролю	залік
Назва дисципліни	СОЦІОЛОГІЯ МАСОВИХ КОМУНІКАЦІЙ
Статус	Дисципліни вільного вибору студента циклу професійної підготовки
Рік семестр	IV VII
Мета навчальної дисципліни	засвоєння студентами основних теорій та історії становлення соціології масових комунікацій, знання про особливості масової комунікації як соціального інституту та методи її дослідження в соціології.
Завдання	Після закінчення курсу студент повинен
знати	<ul style="list-style-type: none"> - основні концепції та теорії соціології масової комунікації; - соціальні форми організації масової комунікації; - проблеми та підходи соціологічного вивчення масової комунікації в сучасному суспільстві; - категорії та поняття науки.
вміти	<ul style="list-style-type: none"> - аналізувати та давати критичну оцінку явищам, підходам та проблемам, які будуть розглядатися в процесі вивчення курсу; - використовувати методологічні основи соціології масової комунікації при аналізі соціальних процесів та взаємодій; - здійснювати та обґрунтовувати вибір методу соціологічного дослідження при аналізі явищ і процесів масової комунікації.
Зміст дисципліни	Структуру змісту «Соціологія масових комунікацій» складають 8 тем: Тема 1. Структура і зміст соціології масової комунікації. Масова комунікація як соціальне явище. Особливості спілкування та комунікації. Поняття соціальної інформації. Комунікація та мас-медіа. Специфіка соціологічного вивчення масової комунікації. Масова комунікація як об'єкт соціологічних досліджень. Соціальні функції масової комунікації. Соціологія масових комунікацій в системі наук. Тема 2. Виникнення масових комунікацій в суспільстві: функціональний підхід.

	<p>Соціальна природа та історична зумовленість масової комунікації. Когнітивний та інтерактивний рівень здійснення масової комунікації. Етапи розвитку засобів комунікації: газета, радіо, телебачення. Статус мас-медіа та взаємодія з іншими соціальними інститутами.</p> <p>Тема 3. Історія розвитку соціології масової комунікації. Парадигма «тотального впливу» (В. Ліппман, Г. Лассуелл, Т.Адорно та М.Хоркхаймер.). Етапи дослідження впливу масової комунікації на формування громадської думки. «Парадигма ефектів» мас-медіа (П. Лазарсфельд, Б. Берельсон). «Двоступенева модель» масової комунікації. Сучасні концепції масової комунікації. М. Маклюен та «теорія засобу». Е. Ноель-Нойман: «спіраль мовчання». Соціодинамічна концепція А. Моля. Масова комунікація в постмодерністській перспективі.</p> <p>Тема 4. Масова комунікація як соціальний інститут. Масова комунікація як соціальний інститут. Функції масової комунікації. Масова комунікація в інформаційному суспільстві. Форми комунікації в інтернеті. Соціальні функції масової комунікації. Пропаганда соціальних цілей.</p> <p>Тема 5. Держава та ЗМК Взаємодія влади та ЗМК. 6 нормативних моделей взаємодії ЗМІ та держави. Держава (законавча, виконавча, судова влада) та її взаємовідносини з ЗМК. ЗМК та політичні сили (посилення ролі політичної комунікації, роль реклами, фактори впливу на електорат). ЗМК та політичні відносини (політичні функції, інформаційна безпека). Вплив ЗМК на сприйняття політики та політичну поведінку. Типологія ЗМК. Проблемне поле діяльності ЗМК.</p> <p>Тема 6. Засоби масової комунікації та економіка. Поняття медіаіндустрії та медіаринку. Реклама в ЗМК. Реклама на ТБ: переваги та недоліки. Радіореклама. Реклама в інтернеті. Зовнішня реклама та її види. Вплив ЗМІ на економіку.</p> <p>Тема 7. PR-діяльність в просторі МК Засновки виникнення та функціонування PR. Сутність та функції PR. Відмінність PR від реклами та пропаганди. Методи і практика PR (прес-релізи, прес-конференції, формування іміджу та ін.).</p> <p>Тема 8. Аналіз змісту масової комунікації Контент-аналіз як метод аналізу змісту масової комунікації. Соціологічний аналіз комунікатора. Соціологічний аспект вивчення аудиторії масової комунікації (кількісні та якісні методики).</p>
Тривалість	90 год. (12 год. лекцій, 18 год. семінарів, 60 год. самот. роботи)

Форма контролю	залік
Назва дисципліни	PR ТА РЕКЛАМА
Статус	Дисципліни вільного вибору студента циклу професійної підготовки
Рік семестр	IV VII
Мета навчальної дисципліни	Проаналізувати інституції реклами та PR як одні з основних засобів об'єктивації способу життя людини сучасного суспільства і каналів трансляції норм і цінностей.
Завдання знати	Після закінчення курсу студент повинен <ul style="list-style-type: none"> - об'єктно-предметну сферу реклами та PR; - теоретичні основи та специфіку механізму функціонування реклами та PR як сучасних соціальних інституцій; - базові поняття та категорії сфери реклами та PR; - основні параметри дослідження реклами та PR як складових системи соціальної взаємодії; - особливості реклами та PR як домінуючих чинників впливу на масову свідомість і конструювання соціальної реальності через формування соціально схвалених стилів життя; - тенденції розвитку та трансформації реклами та PR в сучасних умовах.
вміти	<ul style="list-style-type: none"> - аналізувати рекламні тексти; - виявляти «шуми» та основні компоненти впливу на споживача рекламних комунікацій; - інтерпретувати різні види рекламних комунікацій.
Зміст дисципліни	<p>Тема 1. Реклама як реалізація ціннісних орієнтацій суспільства.</p> <p>Тема 2. Комерційна реклама як сучасна міфологія. Реклама в політичній комунікації. Місце і роль соціальної реклами в інформаційному полі.</p> <p>Тема 3. Гендерний та семантичний аспекти реклами.</p> <p>Тема 4. PR та реклама як об'єкт філософського аналізу.</p>
Тривалість	90 год. (12 год. лекцій, 18 год. семінарів, 60 год. самот. роботи)
Форма контролю	залік
Назва дисципліни	СОЦІОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ МАРКЕТИНГУ
Статус	Дисципліни вільного вибору студента циклу професійної підготовки
Рік семестр	IV VIII

Мета навчальної дисципліни	ознайомити студентів з соціологічними аспектами маркетингу, інтегрувати попереднє знання з методики та техніки проведення соціологічних досліджень в практику маркетингових досліджень.
Завдання	Після закінчення курсу студент повинен
знати	<ul style="list-style-type: none"> - ключові поняття курсу; - сутність та специфіку організації і проведення маркетингових досліджень; - технологію дослідження.
вміти	<ul style="list-style-type: none"> - застосовувати в практичній діяльності знання та навички маркетингового аналізу; - реалізувати самостійні маркетингові проекти.
Зміст дисципліни	<p>Структуру змісту «Соціологічні аспекти маркетингу» складають 4 тем:</p> <p>Тема 1. Вступ в маркетингові дослідження Сутність маркетингових досліджень: класифікація та роль. Мета і функції МД. Типи та суб'єкти проведення маркетингових досліджень. Етика маркетингових досліджень. Виявлення проблеми та підходу до проведення маркетингового дослідження. Перспективи маркетингового дослідження в майбутньому.</p> <p>Тема 2. Розробка плану дослідження План МД. Пошуковий та підсумковий плани МД. Пошукові МД (вторинна інформація та якісні дослідження). Дескриптивні МД: опитування та спостереження. Причинно-наслідкові МД: експеримент. Вимірювання та шкалювання. Розробка анкети та форм для запису результатів спостереження. Вибірка: планування, визначення обсягу.</p> <p>Тема 3. Збір, підготовка та аналіз даних Підготовка та робота персоналу в «полі». Підготовка даних до аналізу. Варіативний ряд, таблиці збіжності ознак та перевірка гіпотез. Дисперсійний та коваріаційний аналіз. Кореляція та регресія. Дискримінантний, факторний та кластерний аналізи. Багатомірне шкалювання і сумісний аналіз.</p> <p>Тема 4. Звіт про результати МД. Міжнародні та етичні норми МД Підготовка звіту про результати МД та його презентація. Міжнародні МД: структура, методи опитування, вимірювання та шкалювання, переклад анкети, етика МД. Важливість етики в МД. Прийняття моральних рішень при проведенні МД.</p>
Тривалість	180 год. (24 год. лекцій, 26 год. семінарів, 130 год. самост. роботи)
Форма контролю	залік
Назва	ТЕОРІЯ ПРИЙНЯТТЯ МОРАЛЬНИХ РІШЕНЬ

дисципліни	
Статус	Дисципліни вільного вибору студента циклу професійної підготовки
Рік семестр	IV VIII
Мета навчальної дисципліни	ознайомити студентів з сучасним науковим баченням процесу прийняття моральних рішень
Завдання	Після закінчення курсу студент повинен
знати	<ul style="list-style-type: none"> – основні сучасні методи дослідження процесу прийняття моральних рішень; – праці основних дослідників, які досліджують процес прийняття моральних рішень; – специфіку співвідношення емоцій та міркувань у теорії прийняття моральних рішень; – основні види інтуїтивних моральних рішень; – недоліки інтуїтивних моральних рішень; – особливості двопроесної теорії прийняття моральних рішень: – два типи моральних рішень; – механізми дії моральних евристик;
вміти	<ul style="list-style-type: none"> – орієнтуватись в понятійному апараті теорії прийняття моральних рішень; – ідентифікувати моральні рішення першого та другого типів; – виявляти основні різновиди інтуїтивних моральних рішень; – долати недоліки інтуїтивних моральних рішень; – використовувати двопроесний підхід в щоденній практиці прийняття моральних рішень.
Зміст дисципліни	<p>Структуру змісту «Теорії прийняття моральних рішень» складають наступні теми:</p> <p>Тема 1. Стан сучасних наукових знань в галузі теорії прийняття моральних рішень.</p> <p>Тема 2. Емоції та міркування у прийнятті моральних рішень.</p> <p>Тема 3. Два типи моральних рішень.</p> <p>Тема 4. Критичний аналіз надійності інтуїтивних моральних рішень.</p> <p>Тема 5. Моральні евристики.</p> <p>Тема 1. Стан сучасних наукових знань в галузі теорії прийняття моральних рішень.</p> <p>Співвідношення класичного філософського та сучасного емпіричного підходів до дослідження процесу прийняття моральних рішень. Роль емпіричних досліджень у сучасній теорії прийняття моральних рішень. Методологічні основи</p>

	<p>емпіричної етики. Основні теоретичні засади сучасної теорії моральних рішень: праці Д.Канемана, Дж.Гріна, Дж.Берона, Дж.Хайдта.</p> <p>Тема 2. Емоції та міркування у прийнятті моральних рішень Проблема співвідношення емоцій та міркувань в історії етики. Емпіричні докази значної ролі емоцій у процесі прийняття людиною моральних рішень. Роль окситоцину в моральній поведінці. Емпатія. Роль розуму в моральних рішеннях. Когнітивна переоцінка. Мораль як феномен «між інстинктом і розумом». Вплив емоційних та раціональних чинників на моральне рішення в контексті ідеї нелінійності.</p> <p>Тема 3. Два типи моральних рішень. Двосистемна модель когнітивних процесів Д.Канемана. Двопроцесна теорія моральних суджень Дж. Гріна. Моральній рішення першого типу (раціональні), їх основні характеристики та види. Моральні рішення другого типу (інтуїтивні), їх характеристики та види. Використання знань про два типи моральних рішень в щоденній практиці: практичні поради.</p> <p>Тема 4. Критичний аналіз надійності інтуїтивних моральних рішень Моральна інтуїція та міркування: порівняльна характеристика. Основні ознаки інтуїтивних моральних рішень. Види інтуїтивних моральних рішень: інтуїтивно-емоційні рішення, рішення прийняті під впливом морально-ризикових психологічних схильностей, інтуїтивно-нормативні рішення. Недоліки та переваги інтуїтивних моральних рішень.</p> <p>Тема 5. Моральні евристики. Евристика, як метод мислення, що зводить складні завдання до простих мисленневих операції. К. Санстейн про моральні евристики та їх недоліки. Герд Гігерензер: апологетика моральних евристик. Переваги та недоліки евристик у прийнятті моральних рішень.</p>
Тривалість	90 год. (18 год. лекцій, 18 год. семінарів, 54 год. самот. роботи)
Форма контролю	залік
Назва дисципліни	СОЦІОЛОГІЯ СУСПІЛЬНИХ РУХІВ І ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА
Статус	Дисципліни вільного вибору студента циклу професійної підготовки
Рік семестр	IV VIII
Мета навчальної дисципліни	формування знання про предмет, структуру, історію, понятійний апарат, основні теоретичні напрямки та дослідницькі методи соціології суспільних рухів.

Завдання	Після закінчення курсу студент повинен
знати	<ul style="list-style-type: none"> - зміст основних категорій соціології суспільних рухів; - характеристику основних теоретичних парадигм, що розкривають зміст поняття суспільний рух; - зміст типології, структури, механізми зовнішньої та внутрішньої динаміки суспільних рухів; - зміст концепції дослідження суспільних рухів в контексті трансформації пострадянського простору.
вміти	<ul style="list-style-type: none"> - аналізувати суспільні рухи, використовуючи теоретичний потенціал парадигм колективної поведінки, мобілізації ресурсів, ідентичності; - визначати типологію суспільних рухів; визначати та описувати фрейми досліджуваних суспільних рухів; - встановлювати співвідношення між поняттями суспільний рух, організація, соціальна група; - аналізувати зміни структури та функцій сучасних суспільних рухів; - орієнтуватися в особливостях емпіричного дослідження суспільних рухів.
Зміст дисципліни	<p>Структуру змісту «Соціологія суспільних рухів та громадянського суспільства» складають 6 тем:</p> <p>Тема 1. Суспільні рухи як колективні суб'єкти соціальної динаміки</p> <p>Суспільні рухи як об'єднання великої кількості людей, мобілізованих для підтримки або опору культурним та соціальним змінам. Теоретична інтерпретація сутності суспільних рухів. Ознаки суспільних рухів. Принципи класифікації суспільних рухів. Механізми утворення, функціонування, структурної організації, форм діяльності. Соціокультурні чинники сприяючі виникненню та розвитку суспільних рухів. Зовнішня (ідеологічний, реформаторський, реорганізаційний потенціал) та внутрішня динаміка суспільних рухів.</p> <p>Тема 2. Основні парадигми дослідження суспільних рухів</p> <p>Теоретико-методологічні напрямки дослідження суспільних рухів в західній соціології. Соціологія суспільних рухів – становлення нового напрямку досліджень. Визначення предметної сфери досліджень – протестна мобілізація як цикл протесту, окремі форми протесту, вузли мобілізації (окремі рухи – цикл, участь, ідеологія, організаційні форми, репертуар колективних дій). Колективна поведінка та соціальні рухи. Мобілізація колективної дії. Теорія мобілізації ресурсів. Нові суспільні рухи та проблеми соціальної ідентичності.</p> <p>Тема 3. Парадигма колективної поведінки та теорія мобілізації ресурсів</p> <p>Соціально-психологічний підхід. Теорії масового суспільства,</p>

колективної поведінки, відносної депривації. Символічний інтеракціонізм Г. Блумера, Р.Тернера, Дж. Кілліана, структурний функціоналізм Н. Смелзера, теорії масового суспільства В. Корнгаузера, Е.Фрома. Поняття масової поведінки. Елементарні форми колективної поведінки. Механізми елементарної колективної поведінки. Натовп, маса, громадскість. Загальні та специфічні суспільні рухи. Організаційний підхід. Організаційна структура суспільних рухів, результативність рухів, тактика, мобілізаційні можливості організації. Внутрішня динаміка суспільних рухів. Репертуар колективної дії. Стратегічна діяльність щодо рекрутування учасників. Суспільні рухи та організації. Ресурси руху – організаційна інфраструктура, розвинутість формальних та неформальних комунікативних мереж. Раціональність дій руху.

Тема 4. Парадигма ідентичності

Соціокультурний підхід. Нові суспільні рухи. Нові протиріччя – конфлікти між цінностями у сфері культурного виробництва, соціальної інтеграції та соціалізації. Виникнення суб'єкта колективної дії суспільного руху. Колективна ідентичність як процес соціального конструювання системи дії. Характер ідентичності за А. Мелучі. Альтернативні соціальні рухи. Загальна характеристика, виникнення, становлення антиглобалістського руху. Ідеологічні програми та форми боротьби антиглобалістів. Ідентифікація рухів. Зміна структури та функцій суспільних рухів в сучасному суспільстві. Трансграничні суспільні рухи в умовах глобалізації. Полісуб'єктність суспільних рухів.

Тема 5. Суспільні рухи та інститути громадянського суспільства

Інституціональний вимір громадянського суспільства.

Поняття структури політичних можливостей та її елементи. Політико-інституційний контекст становлення громадянських протестних рухів. Організаційні, соціокультурні, політичні, інституційні чинники колективної протестної дії. «Низові громадянські ініціативи» як ресурс суспільних рухів. Соціальний капітал лідерів «демократичного стилю».

Тема 6. Рухи в умовах сучасного суспільства

Екологічний рух – основа колективної ідентифікації та нової системи цінностей. Екологічний рух, як тип соціальної організації громадянського суспільства. Розвиток екосоціології, подвійна локально-глобальна та професійно – громадянська сутність екологічного руху. Екологічний рух в Україні. Молодіжна екологічна ініціатива як ресурс екологічного руху в Україні. Теоретичні засади вивчення молодіжного руху. Молодіжний радикалізм, вибух

	<p>молодіжних рухів в Європі та США у 1960-х роках. Теорії молодіжного протесту. Особливості прояву субкультури молодіжних рухів. Сутність понять «молодь», «молодіжна культура», «сучасні молодіжні практики», «стилі життя», «сучасні молодіжні субкультури. Формування нових соціальних акторів під впливом культурної індустрії, комерціалізації, поширення американського способу життя. Специфіка студентського молодіжного руху. Тенденції розвитку студентського молодіжного руху. Теоретичні основи молодіжного громадянського активізму. Особливості емпіричного дослідження молодіжних рухів.</p>
<i>Тривалість</i>	90 год. (18 год. лекцій, 18 год. семінарів, 54 год. самот. роботи)
<i>Форма контролю</i>	залік